

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २००९ /रामाआ/अपील/सीआर/१५११
दिनांक - २३.११.२०१०

१. श्री.दत्तात्रेय प्रभाकर शेकटकर,
रा. भराडगल्ली, नेहरु मार्केटमागे, अहमदनगर.

: अपिलार्थी : अनुपस्थित

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा
सहायक कर मूल्य निर्धारण अधिकारी,
अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर.

: प्रतिवादी : उपस्थित

२. जन अपिलीय अधिकारी
तथा उपायुक्त, महानगरपालिका, अहमदनगर.

: अनुपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक १५.६.२००९ रोजी नोंदविलेले द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक ११.६.२०१० रोजी सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि, तत्कालीन माननीय राज्य माहिती आयुक्त यांचे आकस्मीक निधनामुळे सदर प्रकरणी निर्णयावर /आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरणी आज पुन्हा सुनावणी ठेवण्यात आलेली आहे.

या अपील अर्जात असे नमूद आहे की, माहिती प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपात असल्यामुळे दिली नाही, माहिती अर्धवट दिली.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमत: त्यांच्या दिनांक ७.२.२००९ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे, त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील रस्त्यावरील भाजी विक्रीसंदर्भात सन २००९

या कालावधीशी संबंधीत काही माहिती मागितली होती. अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीमध्ये चितळेरोड ते भराडगल्ली मधील जाणाऱ्या रस्त्याच्या दोन्ही बाजूला रस्त्यावर भाजी विक्रीस बसणाऱ्यांची नावे व त्यांनी किती जागा व्यापली आहे, सदर भाजी विक्रेते या रस्त्यावर ज्या अधिकाराने बसतात त्या अधिकाराची प्रत, या लोकांपासून महानगरपालिकेस दरमहा मिळणारे उत्पन्न, भाजी विक्रेते विनापरवानगी बसत असल्यास बसू नये म्हणून महानगरपालिका काय उपाययोजना केली ? त्यापासून महानगरपालिकेस मिळणारे उत्पन्न वैगरे मुद्यांचा समावेश होता.

अपिलार्थीच्या या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्याकडील दिनांक ९.३.२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे प्रथम प्रतिसाद देऊन, अपिलार्थीस माहिती पुरविली. तथापि ही माहिती अर्धवट असल्याने अपिलार्थीने अधिनियमातील कलम १९ (१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलाय अधिकारी यांच्याकडे दिनांक ९.३.२००९ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीच्या या अपील अर्जावर जन अपिलाय अधिकारी यांनी दिनांक ३१.३.२००९ रोजी निर्णय देवून, अपिलार्थीचे अपील निकाली काढले व अनधिकृत बांधकाम नियंत्रण व अतिक्रमण निर्मूलन विभागाने दि.२५/०२/२००९ चे पत्राद्वारे, अर्जदाराने अपेक्षिलेली माहिती प्रश्नोत्तर स्वरूपात असून, विभागाकडे ती अभिलेख्यात उपलब्ध नाही, असे उत्तर दिल्याचे विवेचनात नमूद केले आहे.

दिनांक ११/६/२००९ च्या आयोगाच्या अहमदनगर येथील सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी अनुपस्थित आणि जन माहिती अधिकारी व अपिलाय अधिकारी उपस्थित होते. आज सुनावणीच्या वेळी जन माहिती अधिकारी तथा सहायक कर मुल्य निर्धारण अधिकारी हे उपस्थित आहेत. जन अपिलाय अधिकारी अनुपस्थित आहेत.

जन माहिती अधिकारी यांनी असा युक्तीवाद केली की, त्यांनी अपिलार्थीस दिनांक ९.३.२००९ रोजी आवश्यक ती माहिती विनामुल्य पुरविली आहे.

वरील घटनाक्रम, जन माहिती अधिकारी यांनी केलेला युक्तीवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पाहता असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे मूळात विचारलेली माहिती, माहिती अधिकार

अधिनियमातील असली तरी ती बरीचशी अस्थायी स्वरूपाची आहे, जसे रस्त्यावरील भाजी विक्रेत्यांची संख्या वगैरे, तसेच दररोज रस्त्यावर भाजी विक्री करण्यासाठी महानगरपालिकेने कोणत्याही विक्रेत्यास परवानगी दिलेली नाही. त्यामुळे भाजी विक्रेत्यांनी किती जागा व्यापली या संदर्भातील माहिती त्यांच्याकडे उपलब्ध नाही. त्यामुळे अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीतील माहितीचे स्वरूप सार्वजनिक माहिती असे होत नाही आणि ही माहिती कोणत्याही अभिलेख्याच्या स्वरूपात जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे ठेवली जात नाही. ही माहिती प्रत्येक दिवशी बदलणारी अशी आहे. यातील जो भाग स्थायी स्वरूपाचा आहे ती माहिती जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस दिनांक ९/३/२००९ रोजी विनामुल्य पुरविली आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस पुरविलेल्या माहितीचे अवलोकन करता, ही माहिती अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीशी बरीचशी सुसंगत असल्याचे आयोगास सकृतदर्शनी आढळून येत आहे. आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी उपस्थित नसल्याने याबाबत त्यांचे काय म्हणणे आहे हे समजून येत नाही. अपिलार्थीस जन माहिती अधिकारी यांनी अर्धवट माहिती दिली हा मुद्या आयोग ग्राह्य धरत नाही. त्यामुळे अपिलार्थीच्या विचाराधीन अपील अर्जावर नव्याने विचार करण्याचे कोणतेही प्रयोजन आयोगास आढळून येत नसल्यामुळे, खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्र.१५११ /२००९ फेटाळण्यात येत आहे.

नाशिक
दिनांक २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक.

प्रत,

१ श्री.दत्तात्रेय प्रभाकर शेकटकर, रा.भराडगल्ली, नेहरु मार्केटमागे, अहमदनगर.

२. जन माहिती अधिकारी तथा नगर रचनाकार, अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन माहिती अधिकारी तथा वसुली अधीक्षक, अहमदनगर महानगरपालिका, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. जन अपिलीय अधिकारी तथा उपायुक्त, महानगरपालिका, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
५. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सीआर/१४८९
दिनांक २३-११-२०१०

१. श्री.चंगेडे शशिकांत पेमराज
३४६३, खिस्त गल्ली,
अहमदनगर, जिल्हा अहमदनगर.

: अपिलार्थी : उपस्थित

१ जन माहिती अधिकारी
अधीक्षक अभियंता कार्यालय, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
पुणे.-४११ ००१.

: प्रतिवादी :

२ जन अपिलीय अधिकारी तथा
कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम (उत्तर) विभाग,
पुणे.-४११ ००१.

प्रत्यक्षात

१. जन माहिती अधिकारी तथा
उप कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम (उत्तर) विभाग,
पुणे.-४११ ००१.

: प्रतिनिधी उपस्थित.

२. जन अपिलीय अधिकारी तथा
कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम (उत्तर) विभाग,
पुणे.-४११ ००१.

: प्रतिनिधी उपस्थित.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक १२/०५/२००९ रोजी
नोंदविलेले द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक २१.६.२०१० रोजी
सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि, तत्कालीन राज्य माहिती आयुक्त यांचे

आकस्मिक निधनामुळे सदर प्रकरणी निर्णयावर/आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरणी आज पुन्हा सुनावणी ठेवण्यात आलेली आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने असे नमूद केले आहे की, त्यांना जन माहिती अधिकारी यांनी अपूर्ण माहिती दिली, त्यांच्या टपालामध्ये हेराफेरी केली.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमतः त्यांच्या दिनांक २३/१२/२००८ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी, अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, पुणे यांच्याकडे, "B.O.T. नुसार इंदुरी टोलनाका देहू फाटा रस्ता २००८" या विषयावर काही माहिती मागितली होती. अपिलार्थीने जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे, सन २००८ या कालावधीतील दिनांक ०६/१२/२००८ रोजी प्रमोद चंद्रकांत मोहले यांनी या विषयावर सदर टोल नाका येथे ठेवण्यात आलेल्या तक्रार पुस्तकातील नोंदीनुसार जन माहिती अधिकारी यांच्या कार्यालयाकडून सदर तक्रार पुस्तकातील या व आधीच्या तक्रारदाराने केलेल्या नोंदीबाबत संबंधित ठेकेदार व तक्रारदार यांच्याकडे केलेल्या पत्रव्यवहाराच्या सत्यप्रती, अशी माहिती मागितली होती. तक्रार पुस्तक ठेवण्याबाबत शासनाच्या परिपत्रकाची सत्यप्रत, या तक्रार पुस्तकात संबंधितांनी त्यांचा अर्ज जाईपर्यंतच्या दिनांकामध्ये नोंदविलेल्या तक्रारीसंदर्भात ठेकेदार व कनिष्ठ अभियंता यांच्याकडे केलेला पत्रव्यवहार आणि तक्रारीबाबत जन माहिती अधिकारी यांच्या कार्यालयाने केलेल्या त्यांच्या कार्यालयातील टिपणीच्या प्रती अशी माहिती मागितली होती.

सदरचा अर्ज अधीक्षक अभियंता यांच्या कार्यालयाकडून दि.१५/१/२००९ रोजी कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम (उत्तर) विभाग, पुणे यांच्याकडे पाठवून अपिलार्थीना त्या कार्यालयास संपर्क साधण्यास कळविण्यात आले. अपिलार्थीना कार्यकारी अभियंता, सा.बा. (उत्तर) विभाग यांनी नोंदणीकृत पोच देय टपालाने दि.९/२/२००९ नुसार माहितीसाठी शुल्क भरण्याचे पत्र दिले. अपिलार्थी यांनी मनीऑर्डरद्वारे पाठविलेली रक्कम रु.४२/- प्राप्त झाल्यानंतर जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दि.५/३/२००९ नुसार अपिलार्थीना माहिती दिली. यानंतर अपिलार्थीने अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतूदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे

दिनांक ०५/०३/२००९ रोजी प्रथम अपील केले असता त्यांनी अपिलार्थीच्या या अपील अर्जावर दिनांक २१/०४/२००९ रोजी निर्णय देवून, या निर्णयामध्ये अपीलार्थीच्या मूळ अर्जातील माहितीचा ऊहापोह करुन, अपिलार्थीचे अपील निकाली काढले आणि अपिलार्थीने माहितीपोटीचे भरलेले शुल्क रुपये ४२/- इतके त्यांना परत करण्याचे जन माहिती अधिकारी यांना सूचित केले. या निर्णयावरुन असे दिसून येते की, दि.९/२/२००९ चे पत्र दि.२०/२/२००९ रोजी डाक पोच पावतीने पाठविले आहे. तक्रार पुस्तकाची झेरॉक्स देतांना प्रत्येक अर्ध्या पानाची झेरॉक्स काढून माहिती दिली आहे. तरी दोन अर्धी पाने चिकटवून पृष्ठ क्रमांक टाकून पुन्हा माहिती द्यावी असे आदेश दिलेले आहेत. तदनंतर या आदेशाने समाधान न झाल्याने अपिलार्थीनी वरील परिच्छेदामध्ये नमूद केलेले विचाराधिन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दिनांक २१/०६/२०१० रोजी आयोगामार्फत औरंगाबाद येथे घेण्यात आलेल्या सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी, जन माहिती व अपिलीय अधिकारी हे कोणीही उपस्थित नक्ते. आज सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी उपस्थित आहेत आणि जन माहिती अधिकारी व जन अपिलीय अधिकारी यांच्यातर्फे प्रतिनिधी सहाय्यक अभियंता श्रेणी-२, सा.बा.उपविभाग, खेड हे उपस्थित आहेत.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन अपिलीय अधिकारी यांचे प्रतिनिधी यांनी असे सांगितले की, अपिलार्थीस त्यांनी भरलेली रक्कम मनिअॉर्डरद्वारे परत करण्यात आली आहे. त्या प्रित्यर्थ त्यांनी पोस्टातून मनीअॉर्डर केल्याची पावतीची झेरॉक्स प्रत दाखल केली. त्यावरुन मनीअॉर्डर दि.२०/११/२०१० रोजी केल्याचे दिसून येत आहे. तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दि.४/११/२०१० नुसार अपिलार्थी यांना शासन परिपत्रकाची प्रत दिलेली आहे. तसेच टोल नाक्यावर तक्रार पुस्तिका ठेवण्याबाबत शासनाकडील परिपत्रक त्यावेळी उपलब्ध झालेले नक्ते. आता त्यांनी दिनांक २४ जून २०१० रोजीच्या परिपत्रकाची प्रत अपिलार्थी यांना पुरविली आहे. हे परिपत्रक अलिकडच्या काळातील दिसते. अपिलार्थी यांनी लेखी युक्तिवाद पाठवून दिला आहे. त्यात त्यांनी मनीअॉर्डर मिळाली नाही, असे नमूद केले आहे. अपिलार्थी यांनी आज सुनावणीच्या वेळी पैसे परत मिळाल्याबदल काही हरकत नोंदविलेली नाही व त्यांनी असे स्पष्ट केले की,

परिपत्रक मागणीमध्ये त्यांचा असा उद्देश होता की, तक्रार पुस्तिकेत तक्रार नोंदविल्यानंतर याबाबत तक्रारदाराला केलेल्या कार्यवाहीबद्दल काय कळविण्यात आले, संबंधित अभियंत्याने त्याबाबत ठेकेदार यांच्याशी, उपविभागाशी, विभागाशी काय पत्रव्यवहार केला वगैरे. परंतु हे परिपत्रक पाहिल्यानंतर त्यामध्ये तक्रार पुस्तिका ठेवण्यात यावी एवढाच उल्लेख दिसून येतो. या परिपत्रकाची प्रत अपिलार्थी यांना देण्यात आली व ती वाचल्यानंतर त्यांनाही असे वाटले की, परिपत्रकात सुधारणा करण्यासाठी शासनाकडे मागणी करावी लागेल.

वरील घटनाक्रम, अपिलार्थी यांनी केलेला युक्तीवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पाहता असे आढळून येते की, जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस माहिती उपलब्ध करून दिली आहे. तसेच टोलनाक्यावर तक्रार पुस्तिका ठेवण्याबाबतच्या अलिकडे निर्गमीत झालेल्या शासनाच्या मूळ आदेशाची प्रत दिलेली आहे. या प्रकरणी माहितीपोटी स्विकारलेले शुल्क रु.४२/- इतके अपिलार्थीना परत करण्यात आले आहे. या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थी यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

आदेश

१. अपील क्र.१४८९/२००९ निकाली काढण्यात येत आहे.

नाशिक
दिनांक २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

१. श्री.चंगेडे शशिकांत पेमराज, ३४६३, खिस्त गल्ली, अहमदनगर, जिल्हा अहमदनगर.
२. जन माहिती अधिकारी तथा उप कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम (उत्तर) विभाग,
पुणे-४११ ००१. यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम (उत्तर) विभाग,
पुणे.-४११ ००१. यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २००८/रामाआ/अपील/सीआर/१५१२
दिनांक २३-११-२०१०

१. श्री.दिलीपराव नायकू थोरात : अपिलार्थी : अनुपस्थित
रा.कोळपेवाडी, ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी
तथा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, कोपरगांव,
ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर

२ जन अपिलीय अधिकारी : प्रतिवादी
तथा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, कोपरगांव,
ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर

प्रत्यक्षात : जन माहिती अधिकारी : ग्रामविकास अधिकारी, कोळपेवाडी, : उपस्थित
ता.कोपरगांव, जि. अहमदनगर
जन अपिलीय अधिकारी : विस्तार अधिकारी (कृषि), : उपस्थित
पंचायत समिती, कोपरगांव,
ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक १८.९.२००९ रोजी नोंदविलेले द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक ११.६.२०१० रोजी सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि तत्कालीन माननीय राज्य माहिती आयुक्त यांचे आकस्मीक निधनामुळे निर्णयावर /आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरणी आज पुन्हा सुनावणी ठेवण्यात आली आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने असे नमूद केले आहे की, जन अपिलीय अधिकारी यांनी आदेशित करूनही त्यांना जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती न दिल्यामुळे त्यांनी विचाराधीन

अपील आयोगाकडे सादर केले आहे व या अर्जाद्वारे त्यांच्या मूळ अर्जातील मुद्या क्र. ४ ते ७ शी संबंधीत माहितीची मागणी केली आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमतः त्यांच्या दिनांक ३.६.२००९ रोजीच्या मुळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे, मौजे कोळपेवाडी, तालुका कोपरगांव येथील भारत निर्माण कार्यक्रमांतर्गत केलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजनेच्या संबंधात सन २००८-०९ या कालावधीशी संबंधित काही माहिती एकूण सात मुद्यांद्वारे मागितली होती.

अपिलार्थीच्या या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्याकडील दिनांक १.७.२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे प्रतिसाद देऊन अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीशी सुसंगत माहिती अपिलार्थीस पुरविली. तथापि माहिती प्राप्त होऊनही अपिलार्थीने अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे दिनांक २.७.२००९ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीच्या या अपील अर्जावर जन अपिलीय अधिकारी यांनी दि. २४.८.२००९ रोजी निर्णय देऊन, अपिलार्थीस त्यांच्या मुळ अर्जातील मुद्या क्रमांक ४ ते ७ शी संबंधीत माहिती ७ दिवसाच्या आत देण्याचे जन माहिती अधिकारी यांना सूचित केले. त्याप्रमाणे परत जन माहिती अधिकारी यांनी दि. २५.८.२००९ रोजी अपिलार्थीस हीच माहिती पुरविली. तथापि प्राप्त माहितीत मुळ अर्जातील मुद्या क्रमांक ४ ते ७ शी संबंधीत माहिती प्राप्त न झाल्याचे कारण दर्शवून अपिलार्थीने वरील परिच्छेदामध्ये नमूद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दि. ११.६.२०१० रोजी आयोगाच्या सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी, जन माहिती व अपिलीय अधिकारी उपस्थित होते. आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी अनुपस्थित आहेत. तथापि जन माहिती अधिकारी व जन अपिलीय अधिकारी उपस्थित आहेत.

जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी असे सांगितले की, अपिलार्थीना माहिती पूर्वीच पुरविण्यात आली आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस दि. २५.८.२००९ रोजी दिलेल्या माहितीचे आयोगाने अवलोकन केले असता या माहितीमध्ये, अपिलार्थीने त्यांच्या मुळ अर्जातील मुद्या क्रमांक ४ ते ७ द्वारे मागितलेली माहिती त्यांना जन माहिती अधिकारी यांनी

दि. १.७.२००९ रोजी पुरविली आहे व ही माहिती देतांना त्यांनी नळ पाणीपुरवठा योजनेची संपूर्ण मार्गदर्शक पुस्तिकेची झेरॉक्स प्रत अपिलार्थीस दिल्याचे आयोगास आढळून येत आहे. अपिलार्थीने मुद्या क्र.६ द्वारे जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांच्याकडील नोंदणीकृत ठेकेदारास या योजनेचे काम देण्यात आले आहे काय ही माहिती मागितली आहे. जन माहिती अधिकाऱ्याने अपिलार्थीस ती पुरविली आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस पुरविलेली माहिती ही त्यांनी मागणी केलेल्या माहितीशी सकृतदर्शनी सर्वसाधारणपणे सुसंगत असल्याचे आयोगास आढळून येत आहे. तथापि ही माहिती अपिलार्थीस प्राप्त होऊनही अपिलार्थीने विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे. ही बाब पाहता अपिलार्थीच्या विचाराधीन अपिलावर नव्याने विचार करण्याचे कोणतेही प्रयोजन आयोगास आढळून येत नसल्याने, अपिलार्थीचे विचाराधीन अपील फेटाळण्यायोग्य असल्याच्या निष्कर्षप्रत येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहे.

आदेश

१ अपील क्र.१५१२/२००८ फेटाळण्यात येत आहे.

नाशिक
दिनांक २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री.दिलीपराव नायकू थोरात, रा.कोळपेवाडी, तालुका कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर
- २ जन माहिती अधिकारी तथा ग्रामविकास अधिकारी, कोळपेवाडी, तालुका कोपरगांव जिल्हा अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा विस्तार अधिकारी(कृषि), पंचायत समिती, कोपरगांव, तालुका कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सीआर/१५१४
दिनांक २३-११-२०१०

श्री.एल.एस.कोलहे
इंदिरा पथ, कोपरगाव, तालुका कोपरगाव
जिल्हा-अहमदनगर.

: अपिलार्थी : अनुपस्थित

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी :

सहायक अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
नाशिक.

२. जन अपिलीय अधिकारी तथा

अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
नाशिक.

प्रत्यक्षात : जन माहिती अधिकारी : अधीक्षक, कार्यालय, अधीक्षक अभियंता, : प्रथम लिपीक
सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नाशिक. : उपस्थित

जन अपिलीय अधिकारी : सहायक अधीक्षक अभियंता, : उपस्थित
सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नाशिक.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक ०२.१२.२००९ रोजी
नोंदविलेले द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक ११.६.२०१० रोजी
सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि, तत्कालीन राज्य माहिती आयुक्त यांचे
आकस्मिक निधनामुळे सदर प्रकरणी निर्णयावर/आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे
सदर प्रकरणी आज पुन्हा सुनावणी ठेवण्यात आली आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने असे नमूद केले आहे की, त्यांनी दिनांक
१८.९.२००९ रोजी मागणी केलेली माहिती त्यांना जन माहिती अधिकारी यांनी न देता त्यांची
दिशाभूल केली असल्यामुळे, त्यांनी विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमतः त्यांच्या दिनांक १२.८.२००९ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे, त्यांच्या कार्यालयाशी संबंधीत काही माहिती एकूण सात मुद्यांद्वारे मागितली होती. अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीमध्ये - जन माहिती अधिकारी यांच्या कार्यालयामध्ये, त्यांचे दिनांक ६.६.२००९ चे त्यांच्या मूळ अर्जासोबत जोडलेले पत्र ज्या तारखेत इनवर्ड झाले आहे त्याचा दिनांक व क्रमांक, सेवानिवृत्त वेतनासंबंधी जबाबदार असलेल्या कर्मचाऱ्यांनी या पत्रावर ५७ दिवसांच्या विलंबाने कारवाई केली, त्या कर्मचाऱ्यांचे नाव, हुद्दा आणि सदर कर्मचारी त्यांच्या कार्यालयात कधीपासून कार्यरत आहेत, संबंधीत कर्मचाऱ्यांच्या वरिष्ठाचे नाव, पदनाम, संबंधित पत्रावर सात दिवसात कारवाई व्हावी, असे आदेश असतांनाही तशी कारवाई न करता, कालहरण करण्याचे कारण व सेवानिवृत्तीवेतनाची वाढ अद्यापपावेतो त्यांना न मिळाल्याने, संबंधितांवर कारवाई करून त्याची झेरॉक्स, परिपत्रकातील कलम १०(३) अन्वये कारवाई करण्याचे आदेश आहेत. त्याप्रमाणे कारवाई करून त्याची झेरॉक्स प्रत, वरील तरतुदीचे पालन प्रशासकीय मूल्यांकन करण्याकरीता जी यंत्रणा कलम १२ अन्वये तरतूद केली आहे, त्या यंत्रणेचे नाव - या मुद्यांचा समावेश होता.

अपिलार्थीच्या या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्याकडील दिनांक १९.९.२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे काही माहिती पुरविली. तथापि, प्राप्त माहितीने समाधान न झाल्याने अपिलार्थीने अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे दिनांक १८.९.२००९ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीच्या या अपील अर्जावर जन अपिलीय अधिकारी यांनी दिनांक २८.१०.२००९ रोजी निर्णय देऊन, अपिलार्थी सदर सुनावणीस गैरहजर राहिल्याने त्यांचे काहीही म्हणणे नसल्याचे गृहीत धरून अपिलार्थीचे प्रथम अपील निकाली काढले. जन अपिलीय अधिकारी यांच्या या निर्णयाने व्यथित होऊन अपिलार्थीने वरील परिच्छेदामध्ये नमूद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दि.११ जून, २०१० रोजी अहमदनगर येथे या प्रकरणाची सुनावणी घेण्यात आली त्या वेळी अपिलार्थी अनुपस्थित आणि जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी उपस्थित होते. आज

रोजी सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी अनुपस्थित आहेत आणि जन माहिती अधिकारी व अपिलार्थी अधिकारी उपस्थित आहेत.

जन माहिती अधिकारी यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांना अपिलार्थीचा माहितीसाठीचा मूळ अर्ज दि.२१.८.२००९ रोजी प्राप्त झाला. या अर्जाद्वारे मागणी केलेली माहिती त्यांनी दिनांक १९.९.२००९ रोजी अपिलार्थीस पुरविली आहे. त्यांनी आयोगास पुढे असेही अवगत केले की, या प्रकरणाशी संबंधीत तत्कालीन जन माहिती अधिकारी तथा मंडळ कार्यालयाचे अधीक्षक श्री.जी.डी.जाधव हे आता नियत वयोमानानुसार शासकीय सेवेतून निवृत्त झाले आहेत.

वरील घटनाक्रम, जन माहिती अधिकारी यांनी केलेला युक्तीवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पाहता, विशेषत: जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस पुरविलेली दि.१९.०९.२००९ रोजीची कथित माहिती पाहता, अपिलार्थीने त्यांच्या माहितीसाठीच्या मूळ अर्जात एकूण ७ मुद्यांवर जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे माहिती मागितली होती. जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस फक्त ५ मुद्यांवरील माहिती दिल्याचे सकृतदर्शनी दिसते. अपिलार्थीच्या मूळ अर्जातील मुद्दा क्रमांक ३ च्या संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती दिली नसल्याचे आयोगास आढळून आले आहे. दिलेली माहिती तपासता, अपिलार्थीस मुद्दा क्रमांक १, ६ व ७ शी संबंधीत माहिती दिलेली नाही, असे दिसून येते. अपिलार्थीच्या मूळ अर्जातील मुद्दा क्रमांक १ द्वारे मागणी केलेली माहिती ही अधिनियमातील तरतुदीनुसार सुसंगत असल्यामुळे, जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून ती अपिलार्थीस देय होत आहे. अपिलार्थीच्या मूळ अर्जातील मुद्दा क्रमांक २ च्या संदर्भात जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस माहिती देताना श्री.जी.डी.जाधव हे मंडळात वरिष्ठ आहेत व तसेच ते कालावधीत रजेवर होते, अशी माहिती दिली आहे. अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीमध्ये संबंधीत अधिकाऱ्याचे पूर्ण नाव व पदनाम विचारले असता, जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांना त्यांच्या नावाची इंग्रजी अद्याक्षरे कळविलेली आहेत. अपिलार्थीने त्यांच्या मूळ अर्जातील मुद्दा क्रमांक ३ द्वारे संबंधीत कर्मचाऱ्याच्या वरिष्ठाचे नाव व पदनाम विचारले असता, जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस, संबंधीत लिपीकाची बदली झाल्यामुळे विलंब झालेला आहे, अशी खोटी व चुकीची

माहिती दिल्याचे आढळून येत आहे. अपिलार्थीच्या मूळ अर्जातील मुद्दा क्रमांक ४ व ५ द्वारे मागणी केलेली माहिती अपिलार्थीस देय नाही. कारण मुद्दा क्रमांक ४ द्वारे अपिलार्थीने जन माहिती अधिकारी यांच्या कृतीबद्दलची कारणे व मुद्दा क्रमांक ५ द्वारे मागणी केलेली माहिती ही मोघम स्वरुपाची असल्यामुळे व माहिती अधिकार अधिनियमातील कलम २(च) मध्ये स्पष्ट केलेल्या ‘माहिती’ या शब्दाच्या व्याख्येशी सुसंगत नसल्याने, या मुद्दावरील माहिती अपिलार्थीस जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून देय होत नाही.

क्रमांक ६ च्या उत्तरात प्रशासकीय कारणास्तव विलंब झालेला असल्याने, कोणत्याही कर्मचाऱ्यावर कारवाई करण्यात आली नाही, अशी माहिती अपिलार्थीस पुरविली आहे. या बाबत विचारणा केली असता असे दिसून आले की, ही बाब माहिती अधिकारी तथा अपीलीय अधिकारी यांनी, जे अधिकारी म्हणजे अधीक्षक अभियंता कारवाई करण्यास सक्षम आहेत, त्यांचे निर्दर्शनास आणलेली नाही. त्यामुळे अधीक्षक अभियंता हे विभाग प्रमुख असूनही, त्यांचे माहिती अधिकार अधिनियमाखालील अर्जावर नियंत्रण नसल्याने, ते कार्यालय प्रमुख म्हणून अडचणीत येऊ शकतात.

जन अपिलीय अधिकारी यांनी असे सांगितले की, दि.११.६.२०१० रोजीच्या सुनावणीमध्ये सूचित केल्यानुसार, आता जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीचे मूळ अर्जातील मुद्दा क्रमांक १,२,३,६ व ७ शी संबंधीत माहिती अपिलार्थीना कार्यालयाचे पत्र दि.२२.६.२०१० नुसार रजिस्टर पोस्टाने व विनामुल्य पुरविली आहे. तथापि, या प्रित्यर्थ ते कोणताही पुरावा दाखवू शकले नाही.

या प्रकरणी असे दिसून येते की, अधीक्षक अभियंता, सा.बा. मंडळ, नाशिक यांनी त्यांचे आदेश दिनांक १९/०३/२००९ नुसार अधिक्षक यांना माहिती अधिकारी म्हणून घोषित केले आहे. तथापि, आज रोजी प्रथम लिपीक हे स्वतःला जन माहिती अधिकारी म्हणवित आहेत ! ! विद्यमान अधिक्षक अभियंता यांनी नोंद घ्यावी की, अधीक्षक अथवा प्रथम लिपीक, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ हे जनतेशी वा इतर कार्यालयाशी स्वातंत्रपणे पत्रव्यवहार करत नाहीत व तसे त्यांना अधिकारही नाहीत. तसेच ते अधिकारीही नाहीत. अशाप्रकारे अधिकाऱ्यापेक्षा खालच्या दर्जाचे कर्मचाऱ्यांना जन माहिती अधिकारी घोषित करून, त्यांना मूळ पदानुसार प्राप्त नसलेले अधिकार

देणे योग्य नाही. तसेच जन माहिती अधिकारी नेमताना कोणाला नेमले जाते, हे त्याचे पद पाहिल्यास, योग्य अधिकाऱ्याची नेमणूक करणे शक्य होईल, कारण त्याची क्षमता (capacity), योग्यता, पात्रता (Eligibility) वैरे बाबी तपासल्या जातील. कारण नंतर त्यांनाच माहिती अधिकार अधिनियम समजून, तो सक्षमपणे राबवायचा आहे. जन माहिती अधिकारी यांच्या नियुक्ती करतांना माहिती अधिकार अधिनियम कायद्याचे अवमूल्यन होणार नाही, हे पाहणे गरजेचे आहे. तरी जन माहिती अधिकाऱ्याची नेमणूक करतांना कायद्यातील तरतुदीमागचा उद्देश (spirit of the act) विचारात घेऊन, हे जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचे नेमणूकीचे आदेश त्वारीत सुधारावेत, अशी शिफारस करण्यात येत आहे. यास्तव, या निर्णयाची एक प्रत मुख्य अभियंता, सा.बां. प्रादेशिक विभाग, नाशिक यांना आदेश निर्गमित करण्यास्तव देण्यात यावी.

या प्रकरणी अपिलार्थीस जन माहिती अधिकारी यांनी जरी अधिनियमाद्वारे विहित केलेल्या मुदतीत प्रतिसाद दिला असला तरी, आयोगास असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणाशी संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस अपूर्ण व दिशाभूल करणारी माहिती दिली आहे. त्यांच्या अशा प्रकारच्या कृतीद्वारे त्यांनी स्वतःला अधिनियमातील कलम २० च्या तरतुदीप्रमाणे करावयाच्या शिस्तभंगाच्या कारवाईस पात्र ठरविले आहे. तथापि, संबंधीत कर्मचारी श्री.जी.डी.जाधव, अधीक्षक, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नाशिक हे नियत वयोमानानुसार शासकीय सेवेतून सेवा निवृत्त झाले आहेत.

वरील विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन, खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

२. अपील क्रमांक १५१४/२००९ निकाली काढण्यात येत आहे.

नाशिक
दिनांक २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक.

प्रत,

१. श्री.एल.एस.कोल्हे,इंदिरा पथ, कोपरगांव, तालुका-कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर.
२. जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नाशिक. यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नाशिक.
४. मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम, प्रादेशिक विभाग, नाशिक. यांना या निर्णयातील शिफारशीच्या अनुषंगाने पुढील त्वरीत कार्यवाहीसाठी.
५. अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नाशिक. यांना या निर्णयातील शिफारशीच्या अनुषंगाने पुढील त्वरीत कार्यवाहीसाठी.
६. निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल केलेले अपील.

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सिआर/१५०६
दिनांक : २३/११/२०१०

१. श्रीमती शेख शेहनाज नियाज धोबी, : अपिलार्थी : उपस्थित
रा. वडारगल्ली, सुभाषनगर झोपडपट्टी, कोपरगांव,
तालुका कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर.

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
निवासी नायब तहसिलदार,
तहसील कार्यालय, कोपरगांव,
जिल्हा अहमदनगर.
२. जन अपिलीय अधिकारी तथा : अनुपस्थित
तहसिलदार, तहसील कार्यालय, कोपरगांव,
जिल्हा अहमदनगर.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक १७/१२/२००९ रोजी दाखल झालेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक ११/०६/२०१० रोजी सदर प्रकरणाची अहमदनगर येथे सुनावणी घेण्यात आली होती. तथापि, तत्कालीन मा.राज्य माहिती आयुक्त यांच्या आकस्मीक निधनामुळे सदर प्रकरणाच्या आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरण आज पुन्हा सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने त्यांना जन महिती अधिकारी यांनी विहित मुदतीत माहिती दिली नाही व जन अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांच्या प्रथम अपील अर्जाची कोणतीही दखल घेतली नसल्याचे आयोगाच्या निर्दर्शनास आणून दिले आहे. या अपील अर्जामध्ये त्यांनी आपल्या मूळ माहितीची मागणी कायम ठेवली आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमत: जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे “एका पिवळ्या रंगाच्या

शिधा पत्रिकेच्या दोन शिधापत्रिका करून देणे ” या विषयावर त्यांच्या दिनांक २६/०६/२००९ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये, जो जन माहिती अधिकारी यांना दिनांक २९/०६/२००९ रोजी प्राप्त इ आला, त्या अन्वये त्यांच्या कुटुंबातील पिवळी शिधापत्रिका क्रमांक ५०९३२० या शिधापत्रिकेची विभक्त कुटुंब झाल्याने दोन शिधापत्रिका करावयाच्या आहेत. त्याकामी अनुसरावयाच्या कार्यप्रणाली बाबतची माहिती ज्या शासन निर्णयामध्ये विहित केलेली आहे त्या शासन निर्णयाच्या प्रती, अशी माहिती मागितली होती.

अपिलार्थीनी सदरचा अर्ज निवासी नायब तहसिलदार, तहसिल कार्यालय, कोपरगांव यांना उद्देशून केला होता. अपीलार्थीचे या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी अधिनियमाब्दारे विहीत केलेल्या मुदतीत कोणताही प्रतीसाद न दिल्याने, त्यांनी अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी तथा तहसिलदार, कोपरगांव यांच्याकडे दिनांक ०२/०९/२००९ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीच्या या अपील अर्जावर जन अपिलीय अधिकारी यांनी कोणताही निर्णय न दिल्यामुळे व्यथीत होऊन अपिलार्थीने वरिल परिच्छेदामध्ये नमूद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केलेले आहे.

दिनांक ११/०६/२०१० रोजी अहमदनगर येथे घेण्यात आलेल्या सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी, जन अपिलीय अधिकारी अनुपस्थित आणि जन माहिती अधिकारी उपस्थित होते. आज सुनावणीच्या वेळी जन महिती अधिकारी उपस्थित आहेत. तसेच अपिलार्थी उपस्थित आहे. जन अपिलीय अधिकारी अनुपस्थित आहेत.

अपिलार्थी यांनी त्यांचे निवेदन सादर केले आहे. त्यामध्ये त्यांनी असे नमूद केले आहे की, मी मागितलेली माहिती पुरविलेली नाही तसेच शासन निर्णयाची प्रतही पुरविलेली नाही, तसेच माहिती वेळेत पुरविली नसल्यामुळे माहिती अधिकारातील कायद्यानुसार शास्ती कराव्यात अशीही विनंती या निवेदनात केली आहे. अपिलार्थी यांचे असे म्हणणे दिसून आले की, त्यांना एक पिवळी शिधापत्रिका ऐवजी दोन शिधापत्रिका पाहिजे आहेत व त्यांची ही मागणी पूर्ण व्हावी, असे त्यांच्या बोलण्यावरुन निर्दर्शनास आले.

जन माहिती अधिकारी यांनी असा युक्तीवाद केला की, अपिलार्थीचे नंंव पिवळ्या शिधापत्रिका क्रमांक ५०९३२० मध्ये आहे. तथापि, नंतर कुटुंबाची संख्या वाढल्यामुळे व सदरचे

कुटुंब विभक्त झाल्यामुळे, अपिलार्थीस या शिधापत्रिकेवर दोन शिधापत्रिका करून हव्या आहेत. या संदर्भात त्यांनी तहसील कार्यालय, कोपरगांव येथील पुरवठा विभागास विनंती केलेली आहे. तथापि, प्रचलीत कार्यपद्धतीनुसार पुरविलेल्या शिधापत्रिकेच्या दोन शिधापत्रिका त्यांना करून देता येत नाहीत. कारण पहिल्या शिधापत्रिकेमध्ये श्रीमती नियाज उमर शेख यांच्या नावाचा सर्व होऊन त्यांचे नांव दारिद्र्य रेषेखाली समाविष्ट केले गेले आहे व पिवळ्या रंगाची शिधापत्रिका या कुटुंबास दिली गेली आहे. या कुटुंबामध्ये अपिलार्थीचे नांव आहे आणि आता पूर्वीच्या कुटुंबातून विभक्त झाले असल्यामुळे, ज्या वेळेस त्यांच्या नावाचा सर्व होईल, त्यावेळी त्यांच्या नावाचे दारिद्र्य रेषेखालील प्रमाणपत्र त्यांना प्राप्त होऊ शकेल. त्यास शासनाची मंजुरी मिळाल्यानंतर पिवळी शिधापत्रिका मिळेल. त्यामुळे विभक्त शिधापत्रिका करून देता येत नाही. या संदर्भात त्यांनी अपिलार्थीस त्यांच्या दिनांक २९/०६/२००९ रोजीच्या माहितीसाठीच्या अर्जासंदर्भात दिनांक ०३/०६/२०१० रोजी अपिलार्थीस त्यांच्या प्रकरणाची सद्यस्थिती अवगत केली आहे. या प्रकरणी जन माहिती अधिकारी यांनी कोणतीही कागदपत्रे दाखल केली नाहीत.

वरील घटनाक्रम, जन माहिती अधिकारी यांनी केलेला युक्तीवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पहाता असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने दिनांक २६/०६/२००९ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे मागणी केलेली माहिती ही अधिनियमातील तरतुदीनुसार सुसंगत आहे. त्यामुळे अपिलार्थीच्या या अर्जाला अधिनियमातील कलम ७(१) च्या तरतुदीनुसार जन माहिती अधिकारी यांनी दिनांक २५/०७/२००९ रोजी अगर तत्पूर्वी प्रतिसाद देणे किंवा अपिलार्थीस माहिती देणे त्यांना भाग होते. तथापि, जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीच्या अर्जास या मुदतीत कोणताही प्रतीसाद दिला नसल्याचे आयोगास आढळून येत आहे. अपिलार्थीने जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून कोणतीही माहिती प्राप्त न झाल्याने जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे प्रथम अपील केले. त्यावर तत्कालीन तहसिलदार, कोपरगांव यांनी कोणतीही कार्यवाही केली नाही. परिणामी अपिलार्थीस राज्य माहिती आयोगाकडे साध्या माहिती करिता हे अपिल करावे लागले, ही बाब तहसिलदार, कोपरगाव यांना निश्चितच भूषणावह नाही. या प्रकरणी अपिलार्थीच्या माहितीसाठीच्या मूळ अर्जास अधिनियमातील कलम ७(१) मधील तरतुदीनुसार जन माहिती

अधिकारी हे अपिलार्थीस माहिती न देणेसाठी जबाबदार आहेत. त्यांनी आपल्या अशा प्रकारच्या कृतीव्वारे स्वतः अधिनियमातील कलम २० मधील तरतुदीप्रमाणे करावयाच्या कारवाईस पात्र ठरविले आहे.

याप्रकरणी संबंधित जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीच्या माहितीसाठीच्या मूळ अर्जास अधिनियमाव्वारे विहीत केलेल्या मुदतीत त्यांना कोणताही प्रतिसाद न देऊन विलंबाने माहिती पुरविल्याबद्दल त्यांच्यावर विलंबाच्या प्रतिदिन रुपये २५०/- या प्रमाणे एकूण रुपये २५०००/- (अक्षरी रुपये पंचवीस हजार मात्र) इतकी शास्ती का लावण्यात येऊ नये, याचा खुलासा त्यांनी हे आदेश निर्गमित झाल्यापासून ३० दिवसांच्या आत आयोगास सादर करावा. या मुदतीत त्यांचा कोणताही खुलासा आयोगास प्राप्त न झाल्यास त्यांनी अपिलार्थीस माहिती देणेसाठी असद्हेतूने दिरंगाई केल्याचे त्यांना मान्य असल्याचे गृहित धरून हेच आदेश अंतिम करण्यात येतील, याची त्यांनी नोंद घ्यावी. अपिलार्थीस माहिती देणे संदर्भात आयोगास असे आढळून आले आहे की, अपिलार्थीने त्यांच्या दिनांक २६/०६/२००९ रोजीच्या अर्जाव्वारे तहसिलदार, कोपरगांव यांच्याकडे एका पिवळ्या रंगाच्या शिधापत्रिकेच्या दोन शिधापत्रिका करण्याबाबत प्रचलित असलेली कार्यप्रणाली अशी माहिती मागितली आहे. सदरची कार्यप्रणाली मूळात अस्तित्वात आहे किंवा कसे हे अपिलार्थीने जन माहिती अधिकारी यांना उद्देशून लिहिलेल्या पत्रावरुन स्पष्ट होत नाही. त्यामुळे अपिलार्थीने त्यांच्या मूळ अर्जाव्वारे मागणी केलेली माहिती त्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीच्या अर्जामध्ये त्यांनी मागणी केलेली माहिती त्यांना, हे आदेश निर्गमित होताच ३० दिवसांचे आत रजिष्टर पोस्टाव्वारे व विनामुल्य पुरवावी, असे त्यांना आदेशीत करण्यात येत आहे. अपिलार्थीस अधिक माहिती देण्यासाठी पिवळ्या रंगाची शिधापत्रिका देण्याबाबत शासनाने परील केलेल्या निर्णयाची प्रत त्यांनी याबाबत अपिलार्थीस पुरवावी व अपिलार्थीच्या मूळ माहितीच्या अर्जामध्ये संदर्भित केलेल्या प्रकरणासंदर्भात त्यांनी आवश्यकता वाटल्यास जिल्हाधिकारी यांच्या मार्फत शासनाकडून आदेश प्राप्त करून घ्यावे, असे त्यांना सूचित करण्यात येत आहे.

या प्रकरणी संबंधित तहसिलदार, कोपरगांव यांनी अपिलार्थीच्या प्रथम अपील अर्जावर अधिनियमातील कलम १९(६) मध्ये विहीत केलेल्या मुदतीत कोणतीही सुनावणी न घेऊन व त्यावर निर्णय न देऊन अधिनियमातील कलम १९(६) च्या तरतुदीचा भंग केलेला आहे. जन अपिलीय अधिकारी यांनी माहिती अधिकार अधिनियमातील तरतुदीनुसार त्यांच्याकडे प्राप्त होणाऱ्या प्रथम अपिलांवर कार्यवाही करणेसंदर्भात राज्य शासनाच्या, सामान्य प्रशासन विभागाने आदेश पारीत केले असून, संबंधित तहसिलदार, कोपरगांव यांनी सामान्य प्रशासन विभागाच्या सूचनांचा भंग केल्याचे आयोगास आढळून येत आहे. त्यामुळे संबंधित तहसिलदार, कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर यांच्या अशा प्रकारच्या बेजबाबदार कार्यशैलीची यथायोग्यरित्या नोंद जिल्हाधिकारी, अहमदनगर यांनी आणि विभागीय आयुक्त, नाशिक विभाग, नाशिक यांनी घ्यावी, असे त्यांच्या निर्दर्शनास आणून देण्यात येत आहे.

वरील विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे केलेले द्वितीय अपील अंशतः मान्य करण्यात येऊन, खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१. अपील क्रमांक १५०६/२००९ अंशतः मान्य करण्यात येत आहे.
२. जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस वरिल निर्णयामध्ये स्पष्ट केल्याप्रमाणे त्यांच्या मूळ अर्जाब्दारे मागणी केलेली आहे ती माहिती त्यांना, हे आदेश निर्गमित होताच ३० दिवसांचे आत रजिस्टर टपालाब्दारे व विनामुल्य पुरवावी.
३. संबंधित जन माहिती अधिकारी श्री.आर.एस.नवले, निवासी नायब तहसिलदार, तहसिल कार्यालय, कोपरगांव यांच्यावर विलंबाच्या प्रतिदिन रुपये २५०/- या प्रमाणे एकूण रुपये २५०००/- (अक्षरी रुपये पंचवीस हजार मात्र) इतकी शास्ती का लावण्यात येऊ नये, याचा खुलासा त्यांनी हे आदेश निर्गमित झाले पासून ३० दिवसांचे आत आयोगास सादर करावा.

स्थळ - नाशिक
दिनांक २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक.

प्रत :-

१. श्रीमती शेख शेहनाज नियाज धोबी, रा.वडारगल्ली, सुभाषनगर झोपडपट्टी, कोपरगांव, तालुका कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर.
२. जन माहिती अधिकारी तथा निवासी नायब तहसिलदार, तहसील कार्यालय, कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी (नोंदणीकृत टपालाव्दारे).
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा तहसिलदार, तहसिल कार्यालय, कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. श्री.येळवे, पुरवठा विभाग, तहसिल कार्यालय, कोपरगांव, जिल्हा अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी (नोंदणीकृत टपालाव्दारे).
५. जिल्हाधिकारी, अहमदनगर, यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
६. मा.विभागीय आयुक्त, नाशिक विभाग, नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
७. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा
अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल
केलेले अपील.**

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सीआर/१५०८
दिनांक : २३/११/२०१०

१. श्री. चंगेडे शशिकांत पेमराज
३४६३, खिस्त गल्ली, अहमदनगर.

: अपिलार्थी : उपस्थित

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा
जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था,
अहमदनगर.

: प्रतिवादी : अनुपस्थित

२. जन अपिलीय अधिकारी तथा
विभागीय सह निबंधक, सहकारी संस्था,
नाशिक विभाग, नाशिक.

: अनुपस्थित

प्रत्यक्षात : जन माहिती अधिकारी

: सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था,
अहमदनगर.

जन अपिलीय अधिकारी

: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था,
अहमदनगर.

अपील पक्ष

: नगर अर्बन बँक, शहर सहकारी बँक

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद कार्यालयाकडे
दिनांक २८/०१/२००९ रोजी नोंदविलेले वितीय अपीलआज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन
आहे. दिनांक ११/०६/२०१० रोजी सदर प्रकरणाची अहमदनगर येथे सुनावणी घेण्यात आली
होती. तथापि, तत्कालीन मा.राज्य माहिती आयुक्त यांच्या आकस्मीक निधनामुळे, सदर
प्रकरणाच्या आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरण आज पुन्हा
सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने असे नमूद केले आहे की, त्यांच्या प्रथम अपील अर्जावर जन अपिलीय अधिकारी यांनी सुनावणी घेतली नाही व त्यांना जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून माहिती प्राप्त न झाल्याने, त्यांनी विचाराधिन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थी यांनी प्रथमतः त्यांच्या दिनांक १४/१०/२००८ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे, त्यांच्या कार्यालयाकडून नगर अर्बन बँक व शहर सहकारी बँकेच्या संदर्भात राबविणेत आलेल्या निवडणूक कार्यक्रमाच्या खर्चाची विगतवारी आणि निवडणूक कार्यक्रमाकरीता मागविण्यात आलेले कोटेशन/टेंडरच्या कागदपत्रांच्या सत्य प्रती, कोटेशन/टेंडरच्या तुलनात्मक तक्त्याच्या सत्यप्रती, सदर रक्कम बँकेकडून कशा प्रकारे वसूल केली गेली आणि सदर संस्थेच्या गाड्या वापराच्या लॉग बुकाच्या सत्यप्रती निवडणूकीच्या काळातील, अशी सन २००७-०८ या कालावधीशी संबंधीत माहिती मागितली होती.

अपिलार्थीच्या या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्याकडील दिनांक १४/१०/२००८ रोजीच्या पत्राव्वारे प्रथम प्रतीसाद देऊन, वरील बँकांच्या निवडणूकीमध्ये इ आलेल्या खर्चाबाबतचा तपशिल त्यांच्या कार्यालयाच्या अभिलेख्यावर उपलब्ध नसल्यामुळे, तो अपिलार्थीस देण्यास असमर्थता दर्शविली. त्यामुळे अपिलार्थी यांनी अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे दिनांक २१/११/२००८ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीनी सदरचे प्रथम अपील विभागीय सह निबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांचेकडे केले होते. तथापि, या प्रकरणी जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांची प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून नेमणुक झाली असल्यामुळे, त्यांनी अपिलार्थीचा अपील अर्ज दिनांक २१/११/२००८ रोजीच्या पत्राव्वारे जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांच्याकडे हस्तांतरीत केला. त्यांनी या अपील अर्जावर दिनांक १७/१२/२००८ रोजी आदेश परीत करून, अपिलार्थीचे अपील नामंजुर केले. अपिलार्थीचे प्रथम अपील नामंजुर करतांना, अपिलार्थीनी मागणी केलेली माहिती जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे उपलब्ध नसल्यामुळे ती पुरविली नाही, हा जन माहिती अधिकारी यांचा युक्तीवाद त्यांनी ग्राह्य धरला. जन अपिलीय

अधिकारी यांच्या या निर्णयाने व्यथित होऊन अपिलार्थीने वरिल परिच्छेदामध्ये नमूद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दिनांक ११/०६/२०१० रोजी आयोगाने घेतलेल्या सुनावणीच्यावेळी अपिलार्थी आणि त्रयस्थ पक्ष उपस्थित होते. तसेच जन माहिती अधिकारी तथा जन अपिलीय अधिकारी यांचे प्रतिनिधी उपस्थीत होते. आज सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी व त्रयस्थ पक्ष उपस्थित आहेत. तथापि, जन माहिती अधिकारी आणि जन अपिलीय अधिकारी अनुपस्थित आहेत. अपिलार्थी यांनी त्यांचे म्हणणे लिखित स्वरूपात सादर करून असा युक्तीवाद केला की, त्यांनी ऑगस्ट २००० दरम्यानच्या निवडणूका संदर्भातील झालेल्या कामाच्या खर्चाबाबत कोटेशनच्या सत्यप्रती इ. माहिती मागितलेली होती व ही कागदपत्रे जिल्हा उपनिबंधक यांचेकडे उपलब्ध असतात व जे या कागदपत्राचे धारक आहेत त्यांचेकडून ती मिळाली पाहीजे. सदर रेकॉर्ड नष्ट केले, असे उत्तर ऑक्टोबर २०१० मध्ये नगर अर्बन को.ऑप. बँकेकडून प्राप्त झाले. सदर नष्ट केलेले रेकॉर्ड हे नियमानुसार ऑडीट विभागाच्या ताब्यात असावयास हवे. हे नष्ट करण्याचे अधिकार ना बँकेला अथवा जिल्हा उप निबंधक यांना आहेत. फक्त मतपत्रिका व त्याकामी आलेले निवडणूकीचे कागदपत्र नष्ट करावयास पाहीजे व या प्रित्यर्थ त्यांनी महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियमातील कलमाच्या छायांकीत प्रती सादर केल्या आहेत. पुढे अपिलार्थी यांनी अशीही विनंती केली की, संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांचेवर दंडात्मक कार्यवाही व्हावी व त्यांनी मागितलेल्या कामाच्या खर्चाबाबतची कागदपत्रे त्यांना विनामुल्य मिळावीत. त्यांनी लेखी निवेदनात पुढे असेही नमूद केले आहे की, खर्चात भ्रष्टाचार झाला म्हणून सदर संस्था व जिल्हा उपनिबंधक यांनी खर्चाची कागदपत्रे नष्ट करून फौजदारी गुन्हा केला आहे.

नगर अर्बन को-ऑप. बँक लि., चे सह प्रमुख व्यवस्थापक हे त्रयस्थ पक्ष म्हणून हजर आहेत. त्यांनी संचालक मंडळ निवडणूकीचे कागदपत्रे नष्ट करणे बाबतच्या पंचनाम्याची प्रत सादर केली. त्या पंचनाम्याच्या प्रतीवरून असे दिसून येते की, सदरच्या बँकेच्या ताब्यात असलेली सिलबंद पेटीतील मतदान प्रक्रियेतील सर्व कागदपत्रे नष्ट करण्यात आली आहेत. त्रयस्थ पक्षाने त्यांचा लेखी युक्तीवाद आयोगास सादर केला असून, या युक्तीवादामध्ये त्यांनी असे नमूद केले आहे की, अपिलार्थीनी मागणी केलेल्या माहितीसाठीच्या अर्जामध्ये उल्लेख

केलेल्या निवडणूकीच्या संदर्भातील निकाल निवडणूक निर्णय अधिकारी यांनी दिनांक २७/०८/२००८ रोजी घोषित केला होता. यासंदर्भात कोणतीही बाब अथवा दावा न्यायालयात नसल्यामुळे व निवडणूक प्रक्रिया पूर्ण झाली असल्यामुळे, ही सर्व कागदपत्रे दिनांक ३०/०१/२०१० रोजी कार्यालय अधीक्षक, जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांच्या समक्ष बँकेच्या प्रतिनिधीने बँकेच्या जागेत नष्ट केली आहेत. नगर अर्बन को-ऑप.बँक लि., अहमदनगर यांनी, त्यांचे जिल्हा उपनिबंधक, अहमदनगर यांना उद्देशून लिहलेल्या दिनांक ११/०६/२०१० रोजीच्या पत्राची प्रत आयोगास सादर केली आहे. या पत्रात असा उल्लेख आहे की, महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम-१९६१ चे नियम ५६ ए ३३ चे तरतुदीनुसार, निवडणूक विषयक कागदपत्रे जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था यांचे कार्यालयामार्फत नष्ट करण्यात आली आहेत. त्यामुळे अर्जात मागणी केलेली संदर्भित कागदपत्रे कोटेशन, टेंडर खर्चाची विगतवारी इ. कागदपत्रे उपलब्ध होवू शकत नाहीत. तसेच त्या पत्रासोबत गाडीचे वापराबाबतच्या लॉग बुकाच्या झोरॉक्स प्रती पाठविल्या आहेत.

जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था अहमदनगर यांनी आयोगास सादर केलेल्या कागदपत्रांवरुन असे दिसून येत आहे की, मा.उच्च न्यायालय यांनी रिट याचिका ५६६६/२००७ मध्ये नागरी बँकांना माहिती अधिकार लागू नसलेबाबत निर्णय दिलेला आहे. तसेच मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ औरंगाबाद यांची रीट याचिका क्र.१३०४/२००८ मधील दिनांक १७/०२/२००९ रोजीच्या अंतरीम आदेशानुसार मा.सहकार आयुक्त यांचे अधिपत्याखालील अधिकारी यांनी सहकारी संस्था, नागरी बँकांची नफातोटा पत्रक व ताळेबंद सोडून, इतर माहिती केंद्रीय माहिती अधिकार अधिनियम-२००५ नुसार सर्व साधारण जनतेला देऊ नये, असे आदेशीत केले आहे.

वरील घटनाक्रम, अपिलार्थीचा युक्तीवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पाहता असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी तत्कालीन जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांना महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० नियम १९६१ नुसार बँकांच्या निवडणूका घेण्याकरीता प्राधिकृत केले आहे.

त्रयस्थ पक्ष नगर अर्बन को.ऑप.बँक लि., अहमदनगर यांनी उपलब्ध करून दिलेल्या कागदपत्रातील मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांना दिनांक ११ जून २०१० रोजी लिहिलेल्या पत्रावरुन असे निर्दशनास येत आहे की, निवडणूक विषयक कागदपत्रे मा.जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांच्यासमोर नष्ट करण्यात आली आहेत. त्यामुळे मागणी केलेली संदर्भिय कागदपत्रे, कोटेशन, टेंडर, खर्चाचा गोषवारा इ. कागदपत्रे उपलब्ध होवू शकत नाहीत हे पत्र त्यांनी जिल्हा उपनिबंधक यांच्या दिनांक ११/५/२०१० चे पत्राला उद्देशून लिहिले आहे. तसेच त्यांनी उपलब्ध करून दिलेल्या पंचनाम्याच्या प्रतीवरुन दिसून येते की, निवडणूक होवून मत मोजणी इ आल्यानंतर निवडणूक निर्णय अधिकारी यांनी निकाल घोषित करून मतदानाबाबतची सर्व कागदपत्रे दिनांक २७/०८/२००८ रोजी सिलबंद करून बँकेच्या ताब्यात दिलेली होती आणि सदर बँकेच्या ताब्यात असलेली सर्व कागदपत्रे दिनांक ३०/१/२०१० रोजी नष्ट करण्यात आली आहेत. त्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांचे पत्र दिनांक १८/१०/२००८ मधील अपिलार्थीना दिलेले उत्तरातील कारण (माहिती त्यांच्या कार्यालयाच्या अभिलेखावर उपलब्ध नाही) हे जरी योग्य असले तरी, महाराष्ट्र सहाकारी संस्था आधिनियम, १९६० व नियम १९६१ चे नियम ५६ (अे) (३१) चे तरतूदीनुसार अर्जदाराने मागणी केलेल्या माहितीची कागदपत्रे निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्या अभिरक्षेत आहेत व असे नगर को.ऑप.बँकेचे सह व्यवस्थापक यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २ मे २००९ नुसार जन माहिती अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांना कळविले आहे. त्यामुळे तत्कालीन जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था हे बँकेचे निवडणूक निर्णय अधिकारी व नियंत्रक म्हणुन निवडणूकीकरीता झालेल्या खर्चाची माहिती घेणे, हे जिल्हा निबंधक, सहकारी संस्था यांच्या कर्तव्याचा एक भाग ठरतो. महाराष्ट्र सहाकारी संस्था आधिनियम १९६१ चे नियम ५६ ए ३३ चे तरतूदीनुसार, निवडणूक विषयक जी कागदपत्रे दिनांक २७/०८/२००८ रोजी सिलबंद करून, निवडणूक निर्णय अधिकारी यांनी बँकेच्या ताब्यात दिली, ती कागदपत्रे पंचनामा करून नष्ट करण्यात आली आहेत. अशा परिस्थितीत अपिलार्थीनी मागितलेल्या खर्चाबाबतच्या कागदपत्रांची बेकायदा विल्हेवाट लावल्याचे

अपिलार्थीचे म्हणणे दिसते. या बाबतीत संबंधित जिल्हा उपनिबंधक यांचेविरुद्ध अपिलार्थी स्वतंत्रपणे महाराष्ट्र राज्याच्या सहकार आयुक्तांकडे तक्रार दाखल करू शकतील.

मा.उच्च न्यायालय मुंबई, खंडपीठ औरंगाबाद येथे दाखल झालेल्या रिट याचिका क्रमांक १३०४/२००८ जळगांव, जिल्हा अर्बन को-ऑप. बँकस् असोसिएशन लि., विरुद्ध महाराष्ट्र शासन व इतरच्या संदर्भात दिनांक १७/०२/२००९ रोजीच्या अंतरीम आदेशाब्दारे, माहिती अधिकार अधिनियमाच्या तरतुदी अंतर्गत बँकांची अगर पतसंस्थांची (वरील परिच्छेदात नमूद केलेल्या माहिती व्यतिरिक्त इतर माहिती) माहिती प्रकट करण्यासंबंधी अंतरीम आदेशाद्वारे निर्बंध घातलेले आहेत. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ औरंगाबाद यांचेकडून रिट याचिका क्र.१३०४/२००८ मधील अंतीम निर्णय प्राप्त झाल्यानंतर जन माहिती अधिकारी यांनी याबाबत आयोगास अवगत करावे.

या परिस्थितीत अपिलार्थीने राज्य माहिती आयोगाकडे केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन पुढीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहे.

आदेश

१. अपील क्रमांक १५०८/०९ निकाली काढण्यात येत आहे.

स्थळ - नाशिक
दिनांक - २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक.

प्रत :-

१. श्री. चंगेडे शशिकांत पेमराज, ३४६३, खिस्त गल्ली, अहमदनगर.
२. जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी (नोंदणीकृत टपालाब्दारे).
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर विभाग, अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी
४. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा
अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल
केलेले अपील.**

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सिआर/१५१०
दिनांक : २३/११/२०१०

१. सौ. शुभांगी प्रमोद पावसे : अपिलार्थी : उपस्थित
मु.पो. शिंपी गल्ली, श्रीगोंदा, ता.श्रीगोंदा,
जि. अहमदनगर.

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
वैद्यकीय अधिकारी, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, काष्टी,
तालुका-श्रीगोंदा, जिल्हा-अहमदनगर.
२. जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद्,
अहमदनगर.

त्रयस्थ पक्ष : श्रीमती. मंगला लक्ष्मण काळे : उपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद कार्यालयाकडे दिनांक २३/१२/२००९ रोजी नोंदविलेले वित्तीय अपिल आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

दिनांक ११/०६/२०१० रोजी सदर प्रकरणाची अहमदनगर येथे सुनावणी घेण्यात आली होती. तथापि तत्कालीन मा. राज्य माहिती आयुक्त यांच्या आकस्मीक निधनामुळे सदर प्रकरणाच्या आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरण आज पुन्हा सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने असे नमूद केले आहे की, त्यांच्या मूळ अर्जाबाबरे अधिनियमातील तरतूदी अंतर्गत जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे मागणी केलेली माहिती

त्यांना जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून प्राप्त न झाल्याने त्यांनी अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांच्याकडे दिनांक १०/११/२००९ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीच्या अर्जावर कोणतीही माहिती प्राप्त न झाल्याने त्यांनी विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमतः त्यांच्या दिनांक ०८/१०/२००९ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांच्याकडे, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांचे आदेश क्रमांक आ./कार्या-२/आस्था-४/३०९/२००९, दिनांक ०३/०६/२००९ च्या आदेशाची साक्षांकीत प्रत, या आदेशाव्दारे त्रयस्थ पक्ष श्रीमती मंगल लक्ष्मण काळे यांची बदली येल्याणे उपकेंद्र येथून प्राथमिक आरोग्य केंद्र, काष्टी येथे करण्यात आली त्या आदेशाची प्रमाणीत प्रत अशी माहिती मागितली होती.

अपिलार्थीच्या या दिनांक ०८/१०/२००९ रोजीच्या अर्जास संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांनी अधिनियमाव्दारे विहीत केलेल्या मुदतीत कोणताही प्रतिसाद न दिल्यामुळे अपिलार्थीने अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांच्याकडे दिनांक १०/११/२००९ रोजी प्रथम अपिल केले तरीही अपिलार्थीस माहिती प्राप्त न झाल्याने व्यथीत होऊन अपिलार्थीने वरित परिच्छेदामध्ये नमुद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दिनांक ११/०६/२०१० रोजी अहमदनगर येथे झालेल्या आयोगाच्या सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी उपस्थित होते. तथापि, जन माहिती व अपिलीय अधिकारी, त्रयस्थ पक्ष अनुपस्थित होते. आज सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी, त्रयस्थ पक्ष, जन माहिती व अपिलीय अधिकारी सर्व उपस्थित आहेत.

जन माहिती अधिकारी यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २४/११/२००९ नुसार माहिती पाठविली आहे व माहिती त्यांना दिनांक २७/११/२००९ रोजी पोहचल्याची रजिस्टर पोस्टाची पोहच पावती त्यांच्याकडे आहे. या पत्राची व रजिस्टर पोस्टाची

पोहच पावतीची प्रत आज रोजी दाखल करण्यात आली. तरीही अपिलार्थी हे माहिती मिळालीच नाही असे नमूद करत होत्या. जन माहिती अधिकारी यांनी त्यावेळेस पाठविलेली माहिती अपिलार्थी यांना दाखविण्यात आली, मग त्यांनी माच्य केले की, मी मागणी केलेल्या ब-याच माहिती अधिकारातील कागदपत्रापैकी कोणती माहिती आली हे माझ्याकडून पाहणे राहून गेले असावे. आज रोजी, मागितलेल्या माहितीची एक छायांकीत प्रत घेण्यास अपिलार्थी यांनी संमती दर्शविली व तसे जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांना या माहितीची एक जादा प्रत विनामुल्य देण्याबाबत संमती दर्शविली.

वरील घटनाक्रम, अपिलार्थी व जन माहिती अधिकारी यांनी केलेला युक्तीवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पाहता असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांच्या कार्यालयातील जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांनी आदेशीत केल्या गेलेल्या आदेशाची प्रत मागितली होती. आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, अपिलार्थीच्या दिनांक ०८/१०/२००९ रोजीच्या अर्जाव्वारे त्यांनी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांचेकडे माहितीसाठीचा केलेला अर्ज त्यांनी वैद्यकीय अधिकारी, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, काष्टी, ता. श्रीगोंदा यांच्याकडे दिनांक ०३/११/२००९ रोजीच्या पत्राव्वारे पाठविला. मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे कार्यालयातील संबंधित जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून पाठविलेला माहितीचा अर्ज वैद्यकीय अधिकारी, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, काष्टी यांना दिनांक ०३/११/२००९ च्या पत्राव्वारे प्राप्त झाला. वैद्यकीय अधिकारी, काष्टी यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २४/११/२००९ नुसार अपिलार्थीना माहिती पुरविली आहे. यावरून व वरील विवेचनाच्या पाश्वभूमिवर अपिलार्थीने राज्य माहिती आयोगाकडे केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

आदेश

१. अपील क्रमांक १५१०/०९ निकाली काढण्यात येत आहे.

स्थळ - नाशिक
दिनांक २३.११.१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत :-

१. सौ. शुभांगी प्रमोद पावसे, मु.पो. शिंपी गल्ली, श्रीगोंदा, ता.श्रीगोंदा, जि. अहमदनगर.
२. जन माहिती अधिकारी तथा वैद्यकीय अधिकारी, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, काष्टी, तालुका-
श्रीगोंदा,
जिल्हा-अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांना
या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम - २००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सीआर/१५०७
दिनांक - २३/११/२०१०

१. श्री. ए.ए.कोलहे : अपिलार्थी - अनुपस्थित
इंदिरा पथ, कोपरगांव, तालुका कोपरगाव
जिल्हा अहमदनगर

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी - उपस्थित
उप कार्यकारी अभियंता,
सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नाशिक
२. जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग,
नाशिक

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद कार्यालयाकडे दिनांक १९/०९/२००९ रोजी नोंदविलेले द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक ११/०६/२०१० रोजी सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि, तत्कालिन राज्य माहिती आयुक्त यांचे आकस्मिक निधन इगाल्यामुळे सदर प्रकरणी आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरण आज पुन्हा सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने असे नमूद केले आहे की, त्यांना जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून चुकीची माहिती प्राप्त झाली असल्याने त्यांनी विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरुन असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमत: त्यांच्या दिनांक १५/०६/२००९ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये, जो जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे प्रत्यक्षात दिनांक २३/०६/२००९ रोजी प्राप्त झाला, त्या अन्वये जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे, त्यांच्या सेवानिवृत्ती वेतनासंदर्भात काही माहिती एकूण ५ मुद्यांद्वारे मागितली होती.

अपिलार्थीच्या या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी दिनांक ०९/०७/२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे प्रथम प्रतिसाद देऊन अपिलार्थीस सशुल्क माहिती दिली. तथापि प्राप्त माहितीमध्ये त्यांच्या मूळ अर्जातील मुद्दा क्र.५ च्या संदर्भातील माहिती दिली नसल्याचे कारण दर्शवून, अपिलार्थीने अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे दिनांक ०९/०७/२००९ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीच्या या अपील अर्जावर जन अपिलीय अधिकारी यांनी दिनांक १९/०९/२००९ रोजी निर्णय दिला. या निर्णयामध्ये जन अपिलीय अधिकारी यांनी अपिलार्थीस संपूर्ण माहिती पुरविल्याचा निष्कर्ष काढून अपिलार्थीचे अपील निकाली काढले. जन अपिलीय अधिकारी यांच्या या निर्णयाने व्यथित होऊन अपिलार्थीने वरील परिच्छेदामध्ये नमूद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दिनांक ११/०६/२०१० रोजी अहमदनगर येथे घेण्यात आलेल्या सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी, जन अपिलीय अधिकारी अनुपस्थित व जन माहिती अधिकारी उपस्थित होते. आज सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी अनुपस्थित आहेत आणि जन माहिती अधिकारी, अपिलीय अधिकारी उपस्थित आहेत.

दिनांक ११/०६/२०१० रोजीच्या अहमदनगर येथील सुनावणीच्या वेळी मुद्दा क्र.५ संदर्भात अपिलार्थीस मूळ अर्जातील मागणीप्रमाणे माहिती त्वरीत देण्याची सुचना मिळाल्यानुसार जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दिनांक १४/०६/२०१० नुसार अपिलार्थी यांना संबंधित माहिती पुरविली आहे. एकंदरीत असे दिसून येते की,

जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस विस्कळीत स्वरूपात माहिती दिली व आयोगाने सुचित केल्यानुसार मुद्दा क्र.५ वरील माहिती दिलेली आहे.

माहिती अधिकार अधिनियमातील तरतुदीनुसार अर्जदाराने मागणी केलेली माहिती देताना जन माहिती अधिकारी यांनी, अर्जदाराने माहिती अधिकार अधिनियमातील तरतुदीनुसार ज्या मुद्यांवर माहिती मागितली आहे, त्या मुद्यांवर त्यांनी अर्जदारास माहिती देताना दक्षता घ्यावी जेणेकरून विचाराधीन प्रकरणांची पुनरावृत्ती टाळता येईल, असे त्यांना सुचित करण्यात येत आहे.

वरील विवेचनाच्या पाश्वर्भूमीवर अपिलार्थी यांनी राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ औरंगाबाद यांचेकडे केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येत आहे.

आदेश

१) अपील क्रमांक १५०७/२००९ हे निकाली काढण्यात येत आहे.

स्थळ- नाशिक
दिनांक - २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक.

प्रत-

१. श्री.एल.एस.कोल्हे, इंदिरा पथ, कोपरगांव, तालुका कोपरगाव, जिल्हा अहमदनगर .
२. जन माहिती अधिकारी तथा उप कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम -२००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सीआर/१५०९
दिनांक - २३/११/२०१०

१. श्री.चंगेडे शशिकांत पेमराज : अपिलार्थी - उपस्थित
३४६३, खिस्त गल्ली, अहमदनगर,
जि.अहमदनगर.

विरुद्ध

२. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी - प्रतिनिधी
जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर. उपस्थित

३. जन अपिलीय अधिकारी तथा : प्रतिनिधी उपस्थित
विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक विभाग,
नाशिक.

निणय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद कार्यालयाकडे दिनांक १३/०३/२००८ रोजी नोंदविलेले द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक ११/०६/२०१० रोजी सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि, तत्कालिन माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग यांचे आकस्मिक निधन झाल्यामुळे, सदर प्रकरणी आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरण आज सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीनी प्रथमतः त्यांच्या दिनांक १०/११/२००७ रोजीच्या मूळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे, त्रयस्थ पक्ष, नगर अर्बन बँक, अहमदनगर शहर सहकारी बँकेच्या संदर्भात काही माहिती एकूण पाच मुद्यांद्वारे

विचारली होती. या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी प्रतिसाद देऊन, त्यांचे पत्र दिनांक ०६/१२/२००७ नुसार मुद्रेनिहाय उत्तर दिले. या प्रतिसादाने समाधान न इ गाल्याने, अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि.२५/१२/२००७ नुसार प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचेकडे अपील दाखल केले. अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक विभाग, नाशिक यांनी दिनांक १५/०१/२००८ रोजी सुनावणी घेऊन त्यांचे पत्र दिनांक २५/०१/२००८ नुसार आदेश पारीत केले. या आदेशात असे नमूद केले आहे की, अपिलार्थी यांनी मुद्दा क्र.२ ची माहिती शुल्क प्रदान करून, प्राप्त करून घ्यावी आणि जन माहिती अधिकारी यांनी (उर्वरीत) मुद्द्यांवर माहितीचा अधिकार अधिनियमातील तरतूदीनुसार आवश्यक कार्यवाही करावी. परंतु तदनंतर जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीना कोणतीही माहिती विनामुल्य पुरविल्याचे उपलब्ध कागदपत्रांवरून दिसून येत नाही.

आयोगाकडे सादर केलेल्या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीनी असे नमूद केले आहे की, रोख रक्कम स्विकारण्यास नकार दिल्याने व त्यांना अपूर्ण माहिती दिल्याने त्यांनी विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दिनांक ११/०६/२०१० रोजीच्या आयोगाच्या अहमदनगर येथील सुनावणीसाठी अपिलार्थी, जन माहिती अधिकारी व जन अपिलीय अधिकारी यांचे प्रतिनिधी व त्रयस्थ पक्ष उपस्थित होते. आज सुनावणीच्या वेळी जन माहिती अधिकारी यांचे प्रतिनिधी तथा सहायक निबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर, जन अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय सहनिबंधक सहकारी संस्था, नाशिक यांचे प्रतिनिधी, अपिलार्थी व त्रयस्थ पक्ष उपस्थित आहेत.

अपिलार्थी यांनी असा युक्तिवाद केला की, प्रत्येक मुद्रेनिहाय चर्चा व्हावी. अपिलार्थी यांचे असे म्हणणे आहे की, मुद्दा क्र.१ व ४ शी संबंधित माहिती इतर प्राधिकरणाशी संबंधित असल्याने, माहितीचा अधिकार अधिनियम-२००५ मधील कलम ६(३)(दोन) नुसार जन माहिती अधिकारी यांनी कार्यवाही करणे आवश्यक

होते. तथापि, तशी कार्यवाही केलेली नसल्याने, संबंधितांना समज देणेत यावी. तसेच अपिलार्थीनी लेखी निवेदनही सादर केले आहे. या युक्तीवादाच्या अनुषंगाने मुद्देनिहाय चर्चा करण्यात आली. चर्चेतून असे दिसून आले की, मुद्दा क्र.२ ची माहिती ही जन माहिती अधिकारी यांचेकडे उपलब्ध असल्याने, ती त्यांनी त्यांचे पत्र दिनांक ०६/१२/२००७ नुसार देण्याची तयारी दर्शविली व शासकीय कोषागारात रु.१६६/- चा भरणा करणेबाबत अपिलार्थीना सूचित केले. याबाबत, अपिलार्थी यांनी असे सांगितले की, मी भरणा केला व मुद्दा क्र.२ ची माहिती प्राप्त झाली असून, याबाबत काहीही तक्रार नाही. उर्वरित मुद्दा क्र.१, ४ आणि ५ बाबत जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीना मोघमपणे कळविल्याचे निर्दर्शनास येते. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांचे निर्णयात नमूद केलेप्रमाणे मुद्दा क्र. १ व ४ मध्ये नमूद केलेल्या माहितीबाबत जन माहिती अधिकारी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ६(३) (दोन) मध्ये नमूद तरतूदीनुसार कार्यवाही करणे अपेक्षित होते. पण जन माहिती अधिकारी यांनी तसे केलेले नाही.

सुनावणीच्या वेळी जन माहिती अधिकारी यांनी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ औरंगाबाद यांच्या रिट याचिका क्र.१३०४/२००८ च्या संदर्भातील दिनांक १७/०२/२००९ रोजीच्या अंतरिम आदेशाची प्रत आयोगास सादर केली आहे. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ औरंगाबाद यांच्या निर्देशांचे अवलोकन करता, नफातोटा पत्रक व ताळेबंद (Balance Sheet) वगळता, माहिती अधिकार अधिनियम तरतूदी अंतर्गत, बँकांची अगर पतसंस्थांची माहिती उघड करण्यास बंदी घातली आहे.

उपरोक्त घटनाक्रम, अपिलार्थी व जनमाहिती अधिकारी यांचा युक्तीवाद आणि उपरोक्त विवेचन पाहता असे दिसून येते की, मुद्दा क्र.२ ची माहिती अपिलार्थी यांना मिळालेली आहे. मुद्दा क्र.१ व ४ शी संबंधित माहिती ही इतर प्राधिकरणाशी संबंधित आहे. कारण नगर अर्बन बँक लि., अहमदनगर व शहर सहकारी बँक लि.,

अहमदनगर या दोन्ही बँका मा.सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या कार्यक्षेत्रातील आहेत आणि अहमदनगर शहारातील राजीव गांधी नागरी सहकारी पतसंस्था विभागीय स्तरावरील आहे व रावसाहेब पटवर्धन नागरी सहकारी संस्था ही सुधा जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांच्या कार्यक्षेत्रातील नाही. म्हणजे मुद्दा क्र. १ व ४ बाबत माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ६(३) (२) नुसार जन माहिती अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांनी कार्यवाही करणे आवश्यक होते. तथापि, तशी कार्यवाही केलेली नाही. त्यामुळे याबाबत त्यांना समज देणेबाबत विभागीय सह निबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांच्याकडे शिफारस करण्यात येत आहे. यासाठी या निर्णयाची एक प्रत विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक यांना देण्यात यावी. मुद्दा क्र.३ बाबत जन माहिती अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांनी त्यांचे पत्र दिनांक ०६/१२/२००७ नुसार अपिलार्थी यांना कळविली आहे. मुद्दा क्र.५ बाबत अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक विभाग, नाशिक यांनी त्यांचे आदेश दिनांक २५/०१/२००८ मध्ये नमूद केल्यानुसार, जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थी यांना माहिती देणे आवश्यक होते. तथापि, जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थी यांना दिनांक १७/०२/२००९ पर्यंत माहिती दिलेली दिसून येत नाही. आता मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ औरंगाबाद यांच्या रिट याचिका क्र.१३०४/२००८ च्या सदर्भात दिनांक १७/०२/२००९ रोजी मा.उच्च न्यायालय यांनी अंतरिम आदेश दिलेले असल्याने, सद्यस्थितीत बँकाची अगर पतसंस्थांची माहिती (नफा तोटा पत्रक व ताळेबंद वगळता) देणेस बंदी आहे. म्हणजे दिनांक २५/०१/२००८ ते १७/०२/२००९ या कालावधित जन माहिती अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर हे अपिलार्थीना ही माहिती पुरवू शकले असते. विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक विभाग, नाशिक यांना अशी शिफारस करण्यात येत आहे की, त्यांनी रिट याचिका क्र.१३०४/२००८ चा अभ्यास करून मुद्दा क्र.५ ची माहिती देय होते

का, हे तपासून पुढील कार्यवाही करावी. तथापि, ही माहिती देय होत असल्यास, अपिलार्थी हे माहिती मिळण्यापासून वंचित राहिले असल्याने, जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर यांना समज देण्यात यावी. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ औरंगाबाद यांच्याकडून रिट याचिका क्र.१३०४/२००८ मधील अंतिम निर्णय प्राप्त झाल्यानंतर जन माहिती अधिकारी यांनी याबाबत आयोगास अवगत करावे.

या परिस्थितीत अपिलार्थीचे अपील निकाली काढण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश पारित करण्यात येत आहे.

आदेश

१) अपील क्रमांक १५०९/२००९ हे निकाली काढणेत येत आहे.

स्थळ- नाशिक
दिनांक - २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त
खंडपीठ, नाशिक.

प्रत-

१. श्री. चंगेडे शशिकांत पेमराज, ३४६३, खिस्त गल्ली, अहमदनगर, जि.अहमदनगर यांना माहितीसाठी.
२. जन माहिती अधिकारी तथा तथा जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर. यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक विभाग, नाशिक. यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नाशिक विभाग, नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
५. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम - २००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपील क्रमांक २००९/रामाआ/अपील/सीआर/१५४३
दिनांक - २३/११/२०१०

१. श्री. चंगेडे शशिकांत पेमराज : अपिलार्थी - उपस्थित

३४६३, खिस्त गल्ली, अहमदनगर,
जि.अहमदनगर

विरुद्ध

२. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी
जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे

३. जन अपिलीय अधिकारी तथा
अप्पर जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे

प्रत्यक्षात : जन माहिती अधिकारी : अव्वल कारकून, : उपस्थित
कार्यालय उपविभागीय अधिकारी
मावळ उपविभाग, पुणे
: जन अपिलीय अधिकारी : उपविभागीय अधिकारी, : अनुपस्थित
मावळ उपविभाग, पुणे

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद कार्यालयाकडे दिनांक २०/०८/२००९ रोजी नोंदविलेले द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे. दिनांक ०२/०७/२०१० रोजी सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि, तत्कालिन माहिती आयुक्त यांचे आकस्मिक निधन झाल्यामुळे सदर प्रकरणी आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली नाही. त्यामुळे सदर प्रकरण आज पुन्हा सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने असे नमूद केले आहे की, त्यांना जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती दिली नाही आणि जन अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांच्या प्रथम अपील अर्जावर

सुनावणी न घेतल्यामुळे त्यांनी विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे. या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने आपल्या मूळ माहितीची मागणी कायम ठेवली आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरुन असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमत: त्यांच्या दिनांक २५/०४/२००९ रोजीच्या मुळ अर्जान्वये जन माहिती अधिकारी जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे यांच्याकडे, पुणे शिरुर रस्त्यावरील त्यांच्या कार्यालयाने नाहरकत प्रमाणपत्रे दिलेल्या बांधकामासंदर्भात काही माहिती एकूण ५ मुद्यांद्वारे मागितली होती. अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीशी संबंधित कालावधी सन २००० ते २००५ असा होता. अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीमध्ये - सदर रस्त्यांच्या दुतर्फा नव्याने बांधकामाकरिता किती मिळकतधारकांना नाहरकत प्रमाणपत्र देण्यात आली त्याची माहिती व संबंधित कागदपत्रांच्या सत्य प्रती, सदर परवानगी, ना हरकत प्रमाणपत्रे शासनाकडील कोणत्या कायद्यान्वये देण्यात आली, सदर परवानगी, नाहरकत दाखले देताना संबंधितांकडून शासन नियमानुसार घेण्यात आलेल्या बंधपत्राच्या सत्यप्रती, सदर सर्व बांधकामे रस्त्यांच्या दुभाजकाच्या मध्यापासून शासनाच्या नियमानुसार झाली आहेत, याबाबत संबंधित अधिका-याने प्रमाणित केलेल्या अहवालाच्या सत्य प्रती व सदर रस्त्यावरील किती मिळकतधारकांवर रस्ता दुभाजकाच्या मध्यापासून योग्य अंतरावर बांधकाम केले नाही म्हणून कारवाई केली, त्यांच्या कागदपत्रांच्या प्रती या मुद्यांचा समावेश होता.

जिल्हाधिकारी यांच्या कार्यालयाने अपिलार्थीच्या या अर्जाची प्रत त्यांच्या दिनांक २२/०५/२००९ रोजीच्या पत्रान्वये या प्रकरणाशी संबंधित जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांच्याकडे पाठविली आणि उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांना, अपिलार्थीस माहिती देण्याची सुचना दिली असल्याचे अपिलार्थीना कळविले. आयोगाकडे दाखल करण्यात आलेल्या कागदपत्रावरुन दिसून येते की, शासकिय माहिती अधिकारी तथा चिटणीस, जिल्हाधिकारी पुणे यांनी अपिलार्थीना दि. २२/५/२००९ चे जे पत्र पाठविले आहे त्याच्या संदर्भात नमूद आहे की, अपिलार्थीचा अर्ज त्यांचे कार्यालयात पोस्टाने दि. ११/५/२००९ रोजी प्राप्त झाला आहे. तदनंतर, उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांचे शिरस्तेदार यांनी त्यांच्या दिनांक २४/०६/२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे अपिलार्थीच्या अर्जास प्रतिसाद देऊन अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीच्या संदर्भात खुलासा केला. या पत्रामध्ये जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस त्यांच्या मुळ अर्जातील मुद्दा क्रमांक २ वगळता इतर मुद्यावर माहिती न पुरविता अपिलार्थीस त्यांच्या कार्यालयामध्ये दिनांक

३०/०६/२००९ ते ०८/०७/२००९ या कालावधीत उपस्थित राहून कागदपत्रांची पाहणी करण्याचे सुचित केले व या पाहणीनंतर त्यांना आवश्यक असलेल्या कागदपत्रांच्या प्रती अपिलार्थीस सशुल्क देण्याची तयारी दर्शविली. तसेच या पत्रात असेही नमूद केले की, वरील कालावधीत आपण हजर न राहिल्यास आपणास सदर माहितीची आवश्यकता नाही असे गृहीत धरून अर्ज निकाली काढून दप्तरी दाखल करण्यात येईल. तथापि, या प्रतिसादाने समाधान न झाल्याने अपिलार्थीनी अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतुदीनुसार जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे दिनांक २५/०६/२००९ रोजी प्रथम अपील केले. अपिलार्थीनी सदरचा अपील अर्ज अपर जिल्हाधिकारी, पुणे यांना उद्देशून केला होता. अपर जिल्हाधिकारी-याने या अपील अर्जावर कोणताही निर्णय न दिल्याचे दर्शवून अपिलार्थीनी वरील परिच्छेदामध्ये नमूद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले आहे.

दिनांक ०२/०७/२०१० रोजी औरंगाबाद येथे आयोगामार्फत घेण्यात आलेल्या सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी, जन अपिलीय अधिकारी अनुपस्थित होते आणि जन माहिती अधिकारी उपस्थित होते. आज सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी आणि जन माहिती अधिकारी उपस्थित आहेत, जन अपिलीय अधिकारी अनुपस्थित आहेत.

अपिलार्थी यांनी त्यांचा लेखी युक्तीवाद सादर केला आहे व त्यांनी तोंडी असे सांगितले की, जन माहिती अधिकारी यांच्या दिनांक २४/०६/२००९ चे खुलासे पत्रामध्ये अपिलार्थीचा अर्ज निकाली काढून दप्तरी दाखल करण्याची वापरलेली भाषा योग्य नाही. यावर जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांची झालेली चुक मान्य केली.

जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीच्या संबंधात त्यांचा लेखी खुलासा आयोगास सादर केला. त्यामध्ये अपिलार्थीने त्यांच्या कार्यालयाकडे मागणी केलेली माहिती ही निश्चित स्वरूपाची नसून ती मोघम स्वरूपाची असल्याने त्यांनी अपिलार्थीस माहितीची पाहणी करण्याबाबत लेखी कळविले होते. तथापि, अपिलार्थी त्यांच्या कार्यालयात आजतागायत हजर झाले नाहीत. त्यामुळे अपिलार्थीचे अपील फेटाळावे अशी त्यांनी आयोगास विनंती केली आहे. तसेच, त्यांनी या लेखी खुलाशामध्ये असेही नमूद केले आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने जन अपिलीय अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल करणे आवश्यक होते तथापि त्यांनी अपर जिल्हाधिकारी, पुणे यांचेकडे अपील दाखल केल्याचे, आयोगाकडे दि. २०/८/२००९ रोजी दाखल केलेल्या द्वितीय अपिलावरुन दिसून येते.

वरील घटनाक्रम, जन माहिती अधिकारी यांनी केलेला युक्तिवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पाहता असे आढळून येत आहे की, अपिलार्थीनी जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे मागणी केलेली माहिती ही अधिनियमातील तरतुदीशी सुसंगत आहे. अपिलार्थीनी या प्रकरणी त्यांचा माहितीसाठीचा दिनांक २५/०४/२००९ रोजीचा मुळ अर्ज जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे यांना केल्याने सदरचा अर्ज प्राप्त झाल्यापासून, अधिनियमातील कलम ६(३) (एक) मधील तरतुदीनुसार, संबंधित जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे ५ दिवसाच्या आत जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी पाठवून त्याची प्रत अपिलार्थीस देणे या प्रकरणी अपेक्षित होते. तथापि, शासकीय माहिती अधिकारी तथा चिटणीस जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे यांनी अपिलार्थीचा दिनांक २५/०४/२००९ रोजीचा मुळ अर्ज (त्यांचे कार्यालयात प्राप्त दि. ११/५/२००९) या प्रकरणाशी संबंधित जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांच्या कार्यालयाकडे ६ दिवस इतक्या विलंबाने पाठविला.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी त्यांचा लेखी युक्तीवाद सादर केला आहे. मूळ अर्जातील मुद्दा क्र.१ द्वारे मागणी केलेली पुणे-शिरुर या राज्य मार्ग क्र.६० च्या रस्त्याच्या दुतर्फा जी बांधकामे केलेली आहेत याबाबत या कार्यालयाकडे माहिती उपलब्ध नसते असे जन माहिती अधिकारी यांनी सांगितले. याबाबत अपिलार्थीनी असा खुलासा केला आहे की, त्यांच्याकडे याबाबतची माहिती आहे व ती सार्वजनिक बांधकाम खात्याकडून प्राप्त झालेली माहिती आहे. सार्वजनिक बांधकाम खात्याने असे कळविले आहे की, ही माहिती जिल्हाधिकारी यांचेशी संबंधित आहे असे अपिलार्थीनी नमूद केले. तरी त्यांनी या सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या पत्राची प्रत जन माहिती अधिकारी यांना देण्यात येईल असे सांगितले. जन माहिती अधिकारी यांनी या बांधकामांना नाहरकत प्रमाणपत्रे दिली आहेत किंवा कसे याची माहिती ३० दिवसात अपिलार्थीना देण्याचे मान्य केले व ही परिस्थिती अपिलार्थीना स्विकाराह आहे.

अपिलार्थीने मागणी केलेल्या एकूण ५ मुद्यांवरील माहितीपैकी मुद्दा क्रमांक २ शी संबंधित माहिती उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांनी त्यांना दिनांक २४/०६/२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे पुरविली आहे. तथापि, अशी माहिती देताना जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीस महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ च्या कलम ४४, ४४ (अ) आणि ४५ ची प्रत अपिलार्थीस देणे उचित राहिले असते. तथापि, त्यांनी या अधिनियमातील कलम ४४, ४४ (अ), ४५ च्या प्रती

अपिलार्थीस दिल्या नसल्याचे आयोगास आढळून येत आहे. अपिलार्थीस या मुद्यावर माहिती देताना जन माहिती अधिकारी यांनी आता या कलमाच्या झोरॉक्स प्रती अपिलार्थीस द्याव्यात असे त्यांना आदेशित करण्यात येत आहे.

मुद्दा क्र. ३, ४ आणि ५ संदर्भात असे दिसून येते की, पुणे शिरुर रस्त्यावरील सन २००८ ते २००९ पर्यंतच्या सर्व बांधकामाबाबतची ही माहिती व्यापक स्वरुपाची आहे आणि या संबंधात जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दि. २४/६/२००९ नुसार कळविलेप्रमाणे अपिलार्थीना कोणकोणत्या गावांच्या व कोणत्या खातेदाराची माहिती आवश्यक आहे याबाबत त्यांनी त्यांचे कार्यालयातील अभिलेख तपासून त्यांना आवश्यक माहिती मागितल्यास ती देण्यास ते तयार असल्याने, अर्जदार यांनी अभिलेख तपासण्यासाठी उपस्थित राहणे उचित झाले असते. जन माहिती अधिकारी यांचेही दाखल केलेले म्हणणे असे आहे की, अर्जदार हे हजर राहिले नाहीत व त्यांनी अभिलेख तपासून कागदपत्रांची मागणी केली नाही. तसेच अनाधिकृत/अकृषिक बांधकामाबाबत दंडात्मक कार्यवाहीचे अधिकार सहाय्यक संचालक, नगररचना यांचे कार्यालयाशी संबंधित आहेत असेही कळविले आहे. त्यामुळे या मुद्यांबाबत अर्जदारांनी अभिलेखाची तपासणी, हे आदेश प्राप्त इत्यानंतर ३० दिवसाच्या कालावधीत करावी व आवश्यक ती माहिती सशुल्क प्राप्त करून घ्यावी. संबंधित जन माहिती अधिकारी यांनी अकृषिक बांधकामाच्या नोंदवहया व इतर कागदपत्रे त्यांना अवलोकनासाठी उपलब्ध करून द्यावीत.

या प्रकरणी अपिलार्थीचा माहितीसाठीचा मुळ अर्ज जिल्हाधिकारी, पुणे यांच्या कार्यालयामार्फत उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांना अधिनियमातील कलम ६ (३)(१) च्या तरतुदीपेक्षा विलंबाने पाठविला गेला असल्याने, जिल्हाधिकारी पुणे यांना अपिलार्थीचा माहितीसाठीचा अर्ज उपविभागीय अधिकारी, मावळ यांच्याकडे विलंबाने पाठविण्यासाठी जबाबदार असणा-या त्यांच्या कार्यालयातील संबंधित कर्मचा-यास ताकीद देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

वरील विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे केलेले द्वितीय अपील अंशतः मान्य करण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

- १) अपील अंशतः मान्य करण्यात येत आहे.
- २) जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थास त्यांच्या मूळ अर्जातील वरील निर्णयामध्ये स्पष्ट केल्याप्रमाणे माहिती त्यांना, हे आदेश निर्गमित होताच ३० दिवसाच्या आत टपालाद्वारे पुरवावी.

स्थळ- नाशिक

दिनांक - २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक.

प्रत-

१. श्री. चंगेडे शाशिकांत पेमराज, ३४६३, खिस्त गल्ली, अहमदनगर, जि.अहमदनगर यांना माहितीसाठी.
२. जन माहिती अधिकारी तथा अव्वल कारकून, उपविभागीय अधिकारी, मावळ उपविभाग, जि.पुणे यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी, मावळ उपविभाग जि. पुणे यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. जिल्हाधिकारी पुणे यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
५. निर्णय नस्ती.

**राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील**

अपिल क्र. २००९/रामाआ/अपील/सीआर १४९५
दिनांक - २३.११.२०१०

१. श्री.गळेभात अमोल जगनाथ,
रा.जामखेड, जि.अहमदनगर.

अपिलार्थी

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी,
तालुका कृषि कार्यालय, जामखेड, जि.अहमदनगर.
२. जन अपिलीय अधिकारी तथा तालुका कृषि अधिकारी,
जामखेड, जि.अहमदनगर.
- प्रतिवादी

प्रत्यक्षात : जन माहिती अधिकारी : मंडळ कृषि अधिकारी,
जामखेड, जि.अहमदनगर.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीचे राज्य माहिती आयोगाकडे दिनांक १५/१२/२००९ रोजी नोंदविलेले
द्वितीय अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधिन आहे.

दिनांक १०/०६/२०१० रोजी सदर प्रकरणाची सुनावणी झालेली आहे. तथापि, तत्कालिन
राज्य माहिती आयुक्त यांचे आकस्मिक निधनामुळे सदर प्रकरणात आदेशावर स्वाक्षरी होऊ शकली
नाही. त्यामुळे सदर प्रकरण आज पुन्हा सुनावणीसाठी ठेवण्यात आले आहे.

या अपील अर्जामध्ये अपिलार्थीने आपल्या मूळ अर्जातील माहिती त्यांना विनामूल्य मिळावी, असे
नमूद केले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कागदपत्रांवरून असे आढळून येत आहे की, या
प्रकरणी अपिलार्थीने प्रथमतः त्यांच्या दिनांक १७/०८/२००९ रोजीच्या मुळ अर्जान्वये जन माहिती
अधिकारी यांच्याकडे त्यांच्या कार्यालयाशी संबंधित, त्यांच्या कार्यालयाने सन २००१ ते २००८ या
कालावधीमध्ये रोहयो अंतर्गत केलेल्या कामासंदर्भात व्यापक व्याप्ती असलेली माहिती मागितली होती.
अपिलार्थीने मागणी केलेल्या माहितीमध्ये - जन माहिती अधिकारी यांच्या कार्यालयातर्फे रो.ह.योजने अंतर्गत

ज्या शेतक-यांच्या शेतात कामे करण्यात आली, त्या शेतक-यांची माहिती, संखे नंबर, गट नंबर, शेतक-यांची नांवे, त्या कामाचा प्रकार व ही कामे ज्या मजुरांमार्फत करण्यात आली, त्यांची पगारबीले, हजेरीपत्रके, मोजमाप पुस्तकाच्या प्रती, अंदाजपत्रकांच्या प्रती आणि या कामाकरिता मजूरांना देण्याकरिता आलेल्या धान्याची आवक व किती धान्य वाटले - या मुद्यांचा सामावेश होता. अपिलार्थीने ही माहिती जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून व्यक्तिशः मागितली होती.

अपिलार्थीच्या या अर्जास जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्याकडील दिनांक २८/०८/२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे, अपिलार्थीस माहिती देण्यासाठी एकूण दोन महिन्यांचा कालावधी लागेल याची अपिलार्थीस प्रथम कल्पना दिली व तदनंतर दिनांक १३/११/२००९ रोजीच्या पत्राद्वारे अपिलार्थीस आवश्यक असलेल्या माहितीपोटी शुल्क रु.२,५२,३४८/- त्यांच्या कार्यालयात रोखीने अथवा चलनाने भरण्याचे सूचित केले. परंतु अपिलार्थीने यापूर्वीच दिनांक १२/११/२००९ रोजी जन अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे अधिनियमातील कलम १९(१) च्या तरतूदीनुसार प्रथम अपील केले होते. या अपील अर्जावर जन अपिलीय अधिकारी यांनी दिनांक ०३/१२/२००९ रोजी अपीलार्थीस माहिती पाहणी करण्याची परवानगी दिल्याचे आदेश पारित केले. या आदेशाने व्यथित होवून अपिलार्थीने वरील परिच्छेदात नमूद केलेले विचाराधीन अपील आयोगाकडे सादर केले असल्याचे दिसून येत आहे.

दिनांक १०/०६/२०१० रोजी अहमदनगर येथे घेण्यात आलेल्या आयोगाच्या सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थी व जन अपिलीय अधिकारी उपस्थित होते. आज सुनावणीच्या वेळी जन माहिती अधिकारी तथा कृषि अधिकारी व जन अपिलीय अधिकारी तथा तालुका कृषि अधिकारी, जामखेड हे उपस्थित आहेत.

आज रोजी सुनावणीच्या वेळी अपिलार्थीने असे नमूद केले की, अपिलार्थीने या प्रकरणी व्यक्तीशः माहितीची मागणी केली असल्यामुळे अपिलार्थी हे जन माहिती अधिकारी यांच्या कार्यालयात त्यांना हवी असलेली माहिती व्यक्तीशः हस्तगत करण्यासाठी उपस्थित राहणे गरजेचे आहे. दिनाक १० जून २०१० रोजी झालेल्या आयोगाच्या सुनावणीनंतर व आयोगाने सूचना देवूनही ते त्यांच्या कार्यालयात माहितीची पाहणी करण्यासाठी आलेले नाहीत. त्यांना आवश्यक असेलली माहिती पाहण्यासाठी उपलब्ध करून ठेवण्यात आली आहे व त्यांनी पाहणी केल्यानंतर त्यामधील अपिलार्थीस हवी असलेली माहितीची पृष्ठे त्यांना सशुल्क देण्यात येतील.

जन अपिलार्थीय अधिकारी यांनी असा युक्तीवाद केला की, अपिलार्थीने आवश्यक त्या माहितीपोटीच्या शुल्काचा भरणा त्यांच्याकडे न केल्यामुळे ते ही माहिती अपिलार्थीस पुरवू शकत नाहीत. अपिलार्थीस ही माहिती विनामूल्य देण्यासाठी त्यांच्याकडे अनुदान उपलब्ध नाही.

वरील घटनाक्रम, दोन्ही बाजूंनी केलेला युक्तीवाद व आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे पाहता, असे आढळून येत आहे की, या प्रकरणी अपिलार्थीने जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे मागणी केलेली माहिती ही अधिनियमातील तरतुदीशी जरी सुसंगत असली तरीही त्यांनी मागणी केलेल्या माहितीचे स्वरूप पाहता, या माहितीची व्याप्ती मोठ्या प्रमाणात असल्याचे आयोगास आढळून येत आहे. ही माहिती अपिलार्थीस विनामूल्य देण्यासाठी जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे आवश्यक ते अनुदान उपलब्ध नाही. अपिलार्थीने जन माहिती अधिकारी यांच्याकडे त्यांच्या मुळ अर्जाद्वारे व्यक्तीशः माहितीची मागणी केली आहे. माहिती अधिकार अधिनियमातील तरतुदीनुसार अर्जदाराने "व्यक्तीशः" माहितीची मागणी केल्यानंतर जन माहिती अधिकारी यांच्या कार्यालयात अधिनियमाद्वारे विहित केलेल्या मुदतीत स्वतः उपस्थित राहून त्यांच्या अर्जासंदर्भातील पुढील घडामोडी ज्ञात करून घेण्याचे उत्तरदायित्व हे संबंधित अर्जदाराचे असते. याप्रकरणी अशाप्रकारचे उत्तरदायित्व अपिलार्थीने पार पाडलेले नाही. त्यामुळे अपिलार्थीस आता ही माहिती जन माहिती अधिकारी यांच्याकडून सशुल्क प्राप्त करून घ्यावी लागेल किंवा ही माहिती जन माहिती अधिकारी यांच्या कार्यालयातील संबंधित अभिलेख्यांची स्वतः उपस्थित राहून पाहणी करून त्यातील आवश्यक त्या माहितीचा भाग सशुल्क हस्तगत करून घ्यावा लागेल.

अपिलार्थीने या प्रकरणी त्यांच्या मूळ अर्जाद्वारे व्यक्तीशः माहितीची मागणी केली असल्याने ही माहिती वरील कालावधीमध्ये प्राप्त करून घेण्याची जबाबदारी अपिलार्थीवर आहे.

वरील विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिल निकाली काढण्यात येत आहे.

आदेश

अपील क्र.१४९५/२००९ निकाली काढण्यात येत आहे.

स्थळ - नाशिक

दिनांक - २३.११.२०१०

(मा.हि.शहा)

**राज्य माहिती आयुक्त
खंडपीठ, नाशिक**

प्रत-

१. श्री.राळेभात अमोल जगन्नाथ, रा.जामखेड, नि.अहमदनगर.

२. जन माहिती अधिकारी तथा तालुका कृषि कार्यालय, जामखेड, जि.अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा तालुका कृषि अधिकारी, जामखेड, जि.अहमदनगर यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. निर्णय नस्ती.